

Myndighetsanalys av Konstnärsnämnden

2017:2

STATSKONTORET

STATSKONTORET

MISSIV

DATUM
2017-02-21
ERT DATUM
2016-09-29

DIARIENR
2016/174-5
ER BETECKNING
Ku2016/02180/KI

Regeringen
Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Myndighetsanalys av Konstnärsnämnden

Regeringen gav den 29 september 2016 Statskontoret i uppdrag att utföra en myndighetsanalys av Konstnärsnämnden med utgångspunkt i den modell som Statskontoret redovisade till regeringen i december 2008 (Fi 2007/08016/OFA/SF).

Statskontoret överlämnar härmed rapporten *Myndighetsanalys av Konstnärsnämnden (2017:2)*.

Generaldirektör Ingvar Mattson har beslutat i detta ärende. Utredare Rebecca Hort, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Ingvar Mattson

Rebecca Hort

Innehåll

	Sammanfattning	7
1	Inledning	11
1.1	Regeringens uppdrag till Statskontoret	11
1.2	Modellen för myndighetsanalyser	12
1.3	Genomförande av analysen	13
1.4	Rapportens disposition	14
2	Uppgifter, målgrupper och ekonomiska resurser	15
2.1	Konstnärsnämndens uppgifter och mål	15
2.2	Konstnärsnämndens målgrupper	20
2.3	Bidragsfördelningen regleras i förordningar	23
2.4	Finansiering och ekonomiska resurser	25
2.5	Uppdraget förutsätter samverkan	29
2.6	Sammanfattande iakttagelser	33
3	Organisation och ledning	35
3.1	En komplex organisation	35
3.2	Styrelsens ansvar och funktion	39
3.3	Myndighetens lednings- och stödfunktioner	41
3.4	De särskilda beslutsorganen	44
3.5	Arbetsgrupper och referensgrupper	47
3.6	Sammanfattande iakttagelser	48
4	Verksamhetens inriktning, styrning och kostnader	51
4.1	Verksamhetens indelning och inriktning	51
4.2	Verksamhetsområdet stipendier och bidrag	55
4.3	Verksamhetsområdet analys, kunskap och annat främjande	57
4.4	Verksamhetsområdet internationellt	58
4.5	Verksamhetens kostnader	60
4.6	Ekonomistyrning och riskanalyser	63
4.7	Kompetens och delaktighet	65
4.8	Sammanfattande iakttagelser	66

5	Verksamhetens resultat	71
5.1	Konstnärsnämndens uppföljning och redovisning av resultat	71
5.2	Några resultat av verksamheten	74
5.3	Samverkan och informationsspridning är viktigt	79
5.4	En jämställdhetsintegrerad verksamhet	82
5.5	Externa aktörers syn på verksamheten	83
5.6	Sammanfattande iakttagelser	85
6	Viktiga framtidsfrågor	87
6.1	Statskontorets samlade bedömningar	87
6.2	Viktiga frågor för Konstnärsnämnden framöver	89
6.3	Viktiga frågor för regeringens styrning	93
	Referenser	95
	Bilaga	
	Regeringsuppdraget	99

Sammanfattning

Konstnärsnämnden ska främja konstnärers möjligheter att utveckla sitt konstnärskap och verka för konstnärlig utveckling, främst genom att fördela stipendier och bidrag men även genom andra åtgärder. Myndigheten ska också analysera och sprida kunskap om konstnärernas ekonomiska och sociala villkor. Yrkesverksamma konstnärer är den främsta målgruppen. Karaktären på och bredden i Konstnärsnämndens uppgifter innebär att myndigheten behöver samverka med många aktörer, både nationellt och internationellt.

Uppgifterna och verksamheten har utökats

Under senare år har Konstnärsnämndens uppgifter blivit fler och verksamheten har därigenom fått en större omfattning. Med detta har följt fler anställda, nya målgrupper, mer pengar att fördela och fler beslutsorgan. Med sina 28 anställda är Konstnärsnämnden fortfarande en jämförelsevis liten myndighet. Trots detta är den samlade organisationen snårig med många besluts- och beredningsorgan. Den utökade verksamheten har också medfört att myndighetens uppgifter har närmat sig andra kulturmyndigheters, som Kulturrådet och Kulturanalys.

Konstnärsnämnden fullgör i allt väsentligt sitt uppdrag

Statskontoret bedömer att Konstnärsnämnden i allt väsentligt fullgör sitt uppdrag. Det underrepresenterade könet gynnas i bidragsgivningen och myndigheten redovisar den regionala spridningen av sin bidragsfördelning. Konstnärerna anser att de statliga bidragen stödjer deras internationella utbyte. Kvaliteten i bidragsgivningen garanteras i hög grad av de arvoderade ledamöterna i Konstnärsnämndens berednings- och beslutsorgan. Myndigheten gör även utredningar, sprider information om konstnärers ekonomiska och sociala villkor samt svarar för en webbplats för konstnärer om skatte- och trygghetssystemens utformning.

Svårt att bedöma om resurserna används effektivt

Statskontoret anser att det är svårt att bedöma om Konstnärsnämnden använder sina resurser effektivt. Konstnärsnämnden gör ingen samlad analys i sin årsredovisning av kostnadsutvecklingen i verksamheten där kostnaderna ställs i relation till hur myndighetens prestationer har utvecklats.

Regeringen ger Konstnärsnämnden relativt stort mandat

Regeringen ger genom sin resultatstyrning och finansiella styrning Konstnärsnämnden ett relativt stort mandat att själva avgöra hur verksamheten ska genomföras och utvecklas samt hur mycket medel som kan användas för verksamheten. Samtidigt har regeringen ett stort inflytande över delar av verksamheten, regeringen beslutar till exempel om de särskilda beslutsorganens antal och sammansättning. Till en del minskar detta Konstnärsnämndens möjligheter att kunna påverka sin organisation och att utföra verksamheten effektivt.

Flera utmaningar framöver

Konstnärsnämnden har under senare tid identifierat flera utvecklingsbehov och genomför nu förändringar i sin organisation samt förbättrar den interna styrningen och kontrollen. Nya chefer har relativt nyligen kommit på plats. Samtidigt löper förordnandet för den nuvarande myndighetschefen (direktören) ut den 1 juni 2017. Statskontoret ser mot denna bakgrund flera utmaningar för Konstnärsnämnden framöver. Några av dessa menar vi att de själva kan hantera medan andra förutsätter åtgärder från regeringens sida.

Ge den nya myndighetschefen en bra start

Ledarskapet i myndigheten har hittills i hög grad varit koncentrerat till direktören och en ställföreträdande direktör. Statskontoret anser att det är viktigt att Konstnärsnämndens styrelse och direktör noga planerar för överlämnandet till en ny direktör. Det är viktigt att den nya direktören får en bra start och att kompetensförlusterna för verksamheten minimeras. Det behövs också en aktuell dokumentation över bland annat pågående utvecklingsarbete.

Fullfölj arbetet med de organisatoriska förändringarna och justera vid behov

Statskontoret ser i första hand fördelar med de organisatoriska förändringar som Konstnärsnämnden nu genomför. Myndigheten har inrättat nya chefsbefattningar och tagit fram en kompletterande intern arbetsordning som tydliggör chefernas ansvarsområden. Vi vill dock betona vikten av att Konstnärsnämnden fullföljer arbetet med att delegera och ytterligare tydliggöra ansvarsfördelning inom myndigheten, men samtidigt är vaksam på behovet av justeringar.

Säkerställ den interna styrningen och kontrollen

Statskontoret anser att Konstnärsnämndens pågående arbete med att stärka den interna styrningen och kontrollen är väl motiverat, men det är ännu för tidigt att bedöma resultatet av insatserna. Myndigheten har bland annat sett över sina arbetsrutiner, tagit fram centrala styrdokument och förstärkt det administrativa stödet. Samtidigt har arbetet med att länka ihop det digitala ärendehanteringssystemet för stipendie- och bidragsansökningar med ekonomisystemet inte kunnat slutföras som planerat. Konstnärsnämnden har heller inte genomfört en risk- och sårbarhetsanalys som täcker myndighetens samlade verksamhet. Statskontoret bedömer därför att Konstnärsnämndens styrelse fortsatt behöver följa arbetet och särskilt uppmärksamma frågor som berör myndighetens interna styrning, funktionssätt och utvecklingsbehov.

Involvera medarbetarna i utvecklingsarbetet

Statskontoret bedömer att Konstnärsnämnden bör skapa arbetsformer som bättre tar till vara medarbetarnas kunskaper, erfarenheter och engagemang i såväl den löpande verksamheten som det långsiktiga utvecklingsarbetet. En bra samverkan mellan ledning och medarbetare är viktig, inte minst nu när pågående förändringar i organisation och arbetssätt ska realiseras.

Gör en samlad analys av stödet till konstnärerna

Statskontoret anser att Konstnärsnämnden bör överväga att göra en samlad analys av vad myndighetens stöd till konstnärer ger för resultat. En djupare och mer samlad analys kan ge ett bättre underlag för den framtida prioriteringen mellan olika typer av främjande insatser. Analysen

skulle också kunna ge regeringen en bättre bild av myndighetens resultat. Statskontoret bedömer att en sådan analys med fördel kan genomföras i dialog med den utredning som för närvarande ser över de statliga insatserna för professionellt verksamma konstnärer.

Överlåt utnämningssmakt till Konstnärsnämnden

Statskontoret anser att regeringen bör överväga att överlåta till Konstnärsnämndens styrelse att utse ledamöterna i de två beslutsorganen Bildkonstnärnfonden och Kulturbryggan. Vi bedömer att det skulle göra styrkedjan och ansvarsförhållandena tydligare mellan regeringen och Konstnärsnämnden samt mellan styrelsen och de två beslutsorganen. Kvaliteten i Konstnärsnämndens bidragsgivning förutsätter att personer med rätt kvalifikationer deltar i myndighetens berednings- och beslutsprocesser. Detta talar för att myndigheten själv har ett stort intresse av att få kompetenta ledamöter till beslutsorganen.

Öka transparensen i myndighetens samlade förvaltningkostnader

Konstnärsnämndens anslagskonstruktion har en bristande transparens när det gäller dels hur mycket myndigheten får använda av sitt ena saksanlag för administration, dels hur mycket den faktiskt använder. Statskontoret anser därför att regeringen bör ställa krav på Konstnärsnämnden att redovisa sina verksamhetskostnader mer utförligt. Regeringen bör även överväga att per anslagspost ange vilka högsta belopp som får användas för att täcka kostnader för myndighetens förvaltning.

1 Inledning

Konstnärsnämndens övergripande uppgift är att främja möjligheter för konstnärer att vidareutveckla sitt konstnärskap, att främja konstnärlig utveckling samt att stödja nyskapande kultur. Myndigheten ska också analysera och sprida kunskap om konstnärernas ekonomiska och sociala villkor och bevaka trygghetssystemens utformning och tillämpning i förhållande till den konstnärliga verksamheten.

1.1 Regeringens uppdrag till Statskontoret

Regeringen har under senare år gjort flera förändringar i Konstnärsnämndens instruktion. Förändringarna har bland annat inneburit att myndigheten har tillförts nya uppgifter och verksamhetsområden. Regeringen har mot denna bakgrund gett i uppdrag åt Statskontoret att analysera Konstnärsnämndens verksamhet, dess förutsättningar och utmaningar enligt den modell för myndighetsanalyser som Statskontoret tidigare har redovisat (2008:17). I uppdraget har det ingått att

- analysera och bedöma om Konstnärsnämnden fullgör sitt uppdrag på ett effektivt sätt utifrån de tilldelade resurserna samt utifrån de angivna målen och prioriteringar för verksamheten
- analysera hur Konstnärsnämnden samverkar med andra myndigheter och aktörer inom främst det kulturpolitiska området
- analysera hur interna faktorer och omvärldsfaktorer påverkar Konstnärsnämndens möjligheter att fullgöra sitt uppdrag
- analysera och bedöma om regeringens styrning av Konstnärsnämnden är ändamålsenlig
- peka ut områden som är särskilt viktiga för Konstnärsnämndens förutsättningar att fullgöra sitt uppdrag framöver.

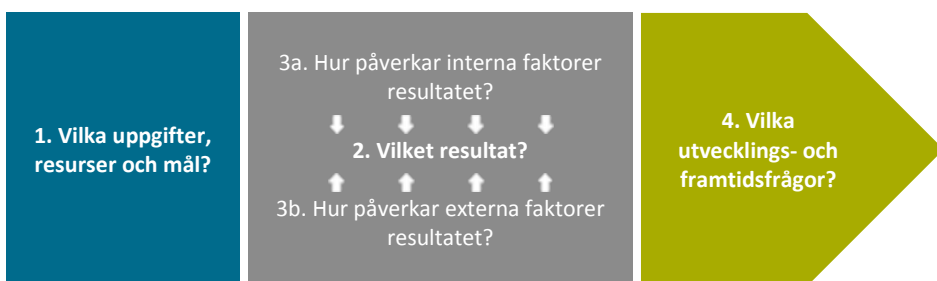
Uppdraget finns i sin helhet i bilaga 1.

1.2 Modellen för myndighetsanalyser

I en myndighetsanalys går Statskontoret igenom den aktuella myndighetens förutsättningar, verksamhet, resultat och utmaningar. Analysen syftar till att ge en övergripande bild av hur myndigheten arbetar och samverkar för att genomföra sitt uppdrag och för att säkerställa en rätts-säker och effektiv hantering av sitt uppdrag. Analysen kan sedan utgöra underlag för regeringens årliga dialog med myndighetens ledning. Den kan också användas av regeringen för att bedöma hur väl myndigheten är rustad för att möta förändringar på sitt verksamhetsområde och om styrningen är ändamålsenlig.

En myndighetsanalys är uppbyggd av fyra analysmoment med tillhörande frågeställningar, se figur 1.

Figur 1 Statskontorets modell för myndighetsanalyser

Källa: Statskontoret 2008:17 Modell för myndighetsanalyser.

I det första momentet analyserar vi de uppgifter och resurser som regeringen har gett myndigheten och vilka mål som är vägledande för verksamheten. I det andra momentet analyserar vi hur myndigheten utför sina uppgifter och vilka resultat den uppnår. Tillsammans ger dessa två moment en grund för det tredje analysmomentet där vi belyser faktorer som är särskilt viktiga för att myndigheten ska kunna fullgöra sitt uppdrag. Sådana faktorer kan vara både interna och externa. I det fjärde analysmomentet identifierar vi områden som myndigheten eller regeringen behöver utveckla för att myndigheten ska kunna fullgöra sitt uppdrag framöver.

1.3 Genomförande av analysen

Statskontoret har genomfört analysen av Konstnärsnämnden under perioden oktober 2016 till februari 2017. Analysen bygger på offentliga och myndighetsinterna dokument, uppgifter om verksamheten och ekonomin, intervjuer samt svar på skriftliga frågor.

1.3.1 Intervjuer med Konstnärsnämndens personal och styrelse

Vi har intervjuat Konstnärsnämndens direktör och den tidigare ställföreträdande direktören. Vi har även intervjuat fackliga företrädare och ett urval av medarbetare från olika delar av myndighetens verksamhet. Sammanlagt har vi samtalat med 13 personer vid myndigheten, det vill säga ungefär hälften av de anställda. Vi har också intervjuat ordföranden i myndighetens styrelse samt en av styrelsens ledamöter. Med ett undantag har vi intervjuat personerna enskilt.

1.3.2 Synpunkter från samverkande myndigheter och externa intressenter

För att få externa synpunkter på myndighetens verksamhet och resultat har vi intervjuat myndighetscheferna för Statens kulturråd, Myndigheten för kulturanalys och tjänstemän vid Kulturdepartementet. Vi har även fått synpunkter från företrädare för den ideella organisationen Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd (KLYS) och från en företrädare för en av KLYS medlemsorganisationer inom området bild och form.

1.3.3 Kvalitetssäkring av rapporten

Rebecca Hort (projektledare) och Moa Gustafsson har genomfört analysen och Annika Gustafsson har varit ansvarig utredningschef. Rapporten har kvalitetssäkrats genom Statskontorets interna rutiner. Konstnärsnämnden har kontrollerat fakta i ett utkast till rapporten. Vidare har Kulturdepartementet, Kulturrådet, Kulturanalys och ovan nämnda konstnärorganisationer kontrollerat fakta i avgränsade delar.

1.3.4 Ett omfattande utvecklingsarbete parallellt med Statskontorets utredning

Parallellt med Statskontorets utredning har Konstnärdsnämnden genomfört ett omfattande internt utvecklingsarbete. Under hösten 2016 har de inrättat och rekryterat personal till nya befattningar, reviderat tidigare riktlinjer och även tagit fram nya styrdokument. I några fall har vi fått information från Konstnärdsnämnden om nya styrdokument sent i analysen. Vi har därför haft svårt att bedöma resultaten av utvecklingsarbetet.

1.4 Rapportens disposition

I kapitel 2 analyserar Statskontoret hur regeringen styr Konstnärdsnämnden i form av uppgifter, mål och resurser. Vi beskriver även myndighetens målgrupper och samverkansaktörer.

I kapitel 3 behandlar vi hur Konstnärdsnämnden organiserar sin verksamhet och vilka ledningsfunktioner som finns inom myndighetens organisation.

I kapitel 4 analyserar vi Konstnärdsnämndens interna styrning och kostnader. Kapitlet behandlar bland annat deras verksamhetsplanering och ekonomistyrning. I kapitlet redogör vi även för myndighetens kompetensförsörjning.

I kapitel 5 analyserar vi resultaten av verksamheten och hur Konstnärdsnämnden följer upp och redovisar sina resultat. Vi redogör även för deras målgruppers syn på verksamheten.

Kapitel 2–5 avslutar vi med Statskontorets iakttagelser.

I kapitel 6 redovisar vi vår samlade bedömning av hur Konstnärdsnämnden utför sitt uppdrag. Vi lyfter här också fram områden som vi bedömer har särskilt stor betydelse för Konstnärdsnämndens verksamhet och resultat framöver.

2 Uppgifter, målgrupper och ekonomiska resurser

Konstnärsnämnden ska främja konstnärers möjligheter att utveckla sitt konstnärskap samt verka för konstnärlig utveckling. Yrkesverksamma konstnärer är den främsta målgruppen. I takt med att myndigheten har tilldelats fler uppgifter och mer resurser har nya målgrupper tillkommit. Karaktären på och bredden i Konstnärsnämndens uppgifter innebär också att myndigheten behöver samverka med många aktörer, både nationellt och internationellt.

2.1 Konstnärsnämndens uppgifter och mål

Konstnärsnämnden bildades 1976 för att fördela stipendier och bidrag till enskilda konstnärer samt för att hålla sig underrättade om konstnärernas ekonomiska och sociala villkor. De senaste åren har regeringen gjort flera förändringar i Konstnärsnämndens instruktion som har inneburit att myndighetens uppgifter successivt har utökats.

2.1.1 Att fördela bidrag och analysera konstnärernas villkor

I Konstnärsnämndens instruktion anger regeringen tre huvudsakliga uppgifter för myndigheten och vad de syftar till. Konstnärsnämnden ska

- främja konstnärers möjligheter att utveckla sitt konstnärskap och verka för konstnärlig utveckling, dels genom att fördela statliga stipendier och bidrag, dels genom andra främjande åtgärder
- främja nyskapande kultur genom bidragsgivning och andra åtgärder
- analysera och sprida kunskap om konstnärernas ekonomiska och sociala villkor samt löpande bevaka trygghetssystemens utformning och tillämpning i förhållande till konstnärlig verksamhet.¹

¹ Förordning (2007:1199) med instruktion för Konstnärsnämnden.

Syftet med Konstnärsnämndens bidragsgivning är dels att främja konstnärers möjligheter att utveckla sitt konstnärskap och verka för konstnärlig utveckling, dels att främja nyskapande kultur. Uppgiften att främja nyskapande kultur tillkom 2015 i samband med att Kulturbryggan inordnades i Konstnärsnämnden. Denna uppgift avser dock inte hela myndigheten, vilket inte framgår av instruktionen. Kulturbryggan drevs tidigare i form av en statlig kommitté och hade då i uppgift att dels utveckla alternativa och kreativa sätt att säkerställa finansieringen av kulturprojekt, dels fördela bidrag till nyskapande kulturprojekt.²

Enligt instruktionen ska Konstnärsnämnden även integrera ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv samt ett internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete i verksamheten.

2.1.2 Ytterligare uppgifter i regleringsbrevet

Regeringen ger Konstnärsnämnden ytterligare uppgifter i form av särskilda uppdrag, framför allt i regleringsbrevet. Konstnärsnämnden har fått mellan 5 och 8 särskilda uppdrag per år i regleringsbrevet de senaste fem åren. Regeringen ger även särskilda uppdrag till myndigheten under verksamhetsåret.

Karaktären på uppdragen i regleringsbrevet skiftar. Några av uppdragen har till exempel varit av kartläggande karaktär. Cirka hälften av uppdragen under den senaste femårsperioden har åtföljts av krav på återrapportering. För något enstaka uppdrag har Konstnärsnämnden tilldelats särskilda medel.

År 2016 hade Konstnärsnämnden följande fem uppdrag i regleringsbrevet:

- Myndigheten ska utveckla och medverka i insatser för att främja kulturella och kreativa näringar.
- Myndigheten ska främja kulturens roll för yttrandefrihet och demokratisering samt verka för synergier med biståndspolitiska insatser.

² SOU 2012:16.

- Kulturbryggan ska som komplement till Konstnärsnämndens årsredovisning avge en särskild rapport om 2016 års bidragsgivning till nyskapande kultur.
- Myndigheten ska delta i samverkansrådet vid Statens kulturråd inom ramen för kultursamverkansmodellen.
- Myndigheten ska redovisa åtgärder och resultat av arbetet med jämställdhetsintegrering i sin årsredovisning 2016–2018. Därutöver ska Konstnärsnämnden lämna en delredovisning den 22 februari 2018 och där analysera resultatet av genomfört arbete 2015–2017.

De två förstnämnda uppdragen har återkommit i regleringsbrevet varje år sedan 2009 respektive 2013. De finns även med i regleringsbrevet för 2017. I regleringsbrevet för 2017 ger regeringen även ett uppdrag till Konstnärsnämnden som handlar om att utveckla insatser för att ge stöd till konstnärer som utsätts för hot, våld och trakasserier.

Konstnärsnämnden berörs även av uppdrag till andra kulturmyndigheter genom att regeringen anger krav på samverkan. Ett exempel är uppdraget till Statens musikverk (Musikverket) 2011–2014 om att samverka med Konstnärsnämnden och Statens kulturråd (Kulturrådet) för ökad jämställdhet inom musikområdet. Konstnärsnämnden får även en del uppgifter av mer löpande karaktär som inte anges i regleringsbrevet. Ett exempel är uppgiften att under 2011–2014 medverka som svensk representant i en grupp inom EU som främjar konstnärlig residensverksamhet.

2.1.3 Målen för kulturpolitiken är vägledande för verksamheten

Konstnärsnämndens verksamhet ska bidra till att förverkliga de kulturpolitiska mål som riksdagen har beslutat om.³ I Sverige behandlas konstnärspolitik som ett eget område i kulturpolitiken. Vid en internationell jämförelse betraktas detta som unikt.

De nuvarande nationella kulturpolitiska målen beslutades av riksdagen i december 2009. Målen anger att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund, att alla ska

³ Prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145.

ha möjlighet att delta i kulturlivet och att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling.

För att uppnå målen ska kulturpolitiken bidra till att bland annat

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan.

2.1.4 Ingår i JiM-projektet sedan 2013

Konstnärsnämnden ska enligt sin instruktion integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet. Det innebär att de ska bidra till regeringens jämställdhetspolitiska mål om att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Sedan 2013 har Konstnärsnämnden ingått i utvecklingsprojektet Jämställdhetsintegrering i myndigheter, det så kallade JiM-projektet, tillsammans med 17 andra frivilliga myndigheter.⁴

Inom ramen för JiM-projektet har regeringen gett Konstnärsnämnden i uppdrag att ta fram en plan för hur verksamheten ska utvecklas för att bidra till de jämställdhetspolitiska målen. Myndigheten ska redovisa åtgärder och resultat av arbetet i sin årsredovisning.⁵ De ska också enligt sitt regleringsbrev dela upp redovisningen av sin verksamhet utifrån kriteriet kön och göra en analys av eventuella skillnader. Detta innebär bland annat att Konstnärsnämnden ska redovisa hur deras stipendier och bidrag är fördelade efter kön.

2.1.5 Flera tillförda uppgifter och verksamheter under senare tid

När Konstnärsnämnden bildades 1976 sammanfördes uppgiften att fördela statliga konstnärsstipendier från dåvarande Konstnärsstipendienämnden, Konstakademien och Musikaliska akademien. Konstnärsnämnden fick när de bildades även uppgiften att hålla sig underrättade om konstnärernas ekonomiska och sociala situation. Sedan dess har deras

⁴ Regeringens skrivelse 2011/12:3. Betänkande 2011/12:AU6.

⁵ Uppdraget har formulerats i Konstnärsnämndens regleringsbrev sedan 2013.

uppgifter utökats och nya verksamheter och särskilda berednings- och beslutsorgan har inordnats i myndigheten. Det internationella arbetet lyftes fram tidigt som en viktig uppgift för Konstnärsnämnden och 1996 inrättades ett internationellt program inom bild och form, Iaspis.

Särskilt sedan 2009 har förändringarna kommit tätt. Bland annat har Konstnärsnämnden vid sidan av Iaspis fått ansvar för ytterligare två internationella program och uppgiften att analysera och sprida kunskap om konstnärers villkor har utvidgats. Den senaste verksamhetsförändringen ägde rum 2015 när Kulturbryggan inordnades i myndigheten med uppgift att främja nyskapande kultur. Flera av förändringarna har bidragit till att Konstnärsnämndens organisation har blivit mer komplex och att antalet anställda och arvoderade ledamöter har ökat. Vi återkommer till detta i kapitel 3.

I följande faktaruta redovisar vi några väsentliga händelser och regeringsbeslut som har påverkat Konstnärsnämndens verksamhet, organisation och ledning.

1976	Konstnärsnämnden bildas med uppdraget att fördela stipendier och bidrag till enskilda konstnärer samt att hålla sig underrättade om konstnärers ekonomiska och sociala förhållanden.
1982	Bildkonstnärnsfonden inrättas inom myndigheten med främsta uppgift att besluta om bidrag inom områdena bild och form.
1996	Konstnärsnämndens internationella program för bild och form (Iaspis) inrättas. Myndigheten övertar Konstakademins lokaler inkl. ateljéer som Iaspis använder i sin verksamhet.
1998	Konstnärsnämnden får rätten att själva utse beslutande organ utöver Bildkonstnärnsfonden som regeringen har inrättat.
2005	Konstnärsnämnden får i uppgift att bevaka trygghetssystemen för konstnärer och tilldelas extra medel för detta ändamål.
2006	Konstnärsnämnden får medel för att bygga upp en internationell utbytesverksamhet inom dansområdet.
2007	Konstnärsnämndens instruktion anpassas till den nya myndighetsförordningen.
2007	Konstnärsnämnden inkl. ateljéer flyttar till Södermalm.
2009	Konstnärsnämndens internationella dansprogram (KID) inrättas.

2011	Kultursamverkansmodellen och samverkansrådet bildas där Konstnärsnämnden ingår.
2013	Konstnärsnämndens internationella musikprogram (KIM) inrättas.
2014	Konstnärsnämnden får en ny instruktion som anger att regeringen utser myndighetens chef. Instruktionen ger också myndigheten ett bredare främjande uppdrag.
2015	Kulturbyggnaden inrättas som ett beslutande organ i myndigheten och Konstnärsnämnden får i uppgift att främja nyskapande kultur.

2.2 Konstnärsnämndens målgrupper

Konstnärsnämnden har flera målgrupper för sin verksamhet. Enskilda konstnärer, konstnärliga projekt, landsting och regioner, myndigheter och organisationer i andra länder kan alla ses som målgrupper för hela eller delar av verksamheten.

2.2.1 Yrkesverksamma konstnärer är en central målgrupp

Den centrala målgruppen för Konstnärsnämnden är yrkesverksamma konstnärer. Myndighetens stipendie- och bidragsgivning riktar sig främst till enskilda frilansande konstnärer, bosatta i Sverige eller med sin konstnärliga verksamhet här. Den publika kopplingen är viktig för att en konstnär ska kunna få statligt stöd för sin utövning. Konstnärsnämnden gör den här tolkningen med stöd av kulturpolitikens mål om att främja allas möjligheter till kulturupplevelser. För att få ekonomiskt stöd från Konstnärsnämnden ska den sökande kunna visa på möten med en publik. En sökande som inte kan visa på detta betraktas inte som yrkesverksam.

I det sammanhanget är det värt att nämna att en särskild utredare har i uppdrag att göra en översyn av de statliga insatserna och villkoren för professionellt yrkesverksamma konstnärer. Utredaren ska i sin översyn och analys av den statliga konstnärspolitikerna utgå från ett brett perspektiv och bland annat utifrån relevanta samhällsförändringar analysera definitionen av begreppet professionell konstnär. Av direktiven till utredaren

framgår att konstnärskollektivet betraktas som en heterogen grupp. Uppdraget ska redovisas senast 28 februari 2018.⁶

2.2.2 Konstnärgruppen ökar

Konstnärsnämnden uppskattar i sin senaste undersökning av konstnärernas ekonomiska och sociala villkor att antalet yrkesverksamma konstnärer i Sverige totalt uppgår till runt 35 000.⁷ Detta antal kan jämföras med den uppskattning på totalt 30 000 professionellt yrkesverksamma konstnärer som Konstnärsnämnden presenterade i sin föregående undersökning.⁸ Myndigheten konstaterar att konstnärerna som yrkesgrupp har en stor spridning när det gäller utbildningsnivå och inkomster.

2.2.3 Kulturbryggan utvidgar Konstnärsnämndens målgrupp

När Kulturbryggan inordnades i verksamheten 2015 utvidgades Konstnärsnämndens målgrupp. Kulturbryggan har inte enskilda konstnärer som målgrupp, utan ägare till olika projekt inom kulturområdet. Kulturbryggan kan bevilja bidrag till exempelvis aktiebolag, fysiska personer med A-skatt, föreningar och kommuner.⁹

Kulturbryggans bidrag omfattar inte bara de konstområden som Konstnärsnämndens bidrag riktar sig till, det vill säga bild och form, teater, dans, musik och film. Kulturbryggans verksamhet omfattar även kulturområden som till exempel kulturarv.

2.2.4 De internationella kontakterna syftar till ökade möjligheter för konstnärer

Konstnärsnämndens internationella arbete omfattar kontakter med nordiska organisationer, kulturmyndigheter i andra länder, kontakter och uppdrag inom EU samt globala nätverk. Myndigheten har sedan den bildades främjat internationaliseringen för konstnärer genom resebidrag och har sedan 1990 haft ett utvidgat uppdrag om internationellt kulturutbyte.

⁶ Dir. 2016:93.

⁷ Konstnärsnämnden (2016).

⁸ Konstnärsnämnden (2009).

⁹ SOU 2012:16.

Målet med internationaliseringen är konstnärlig utveckling, en större arbetsmarknad för konstnärer och en större marknad för konstnärlig verksamhet. Uppdraget om internationellt kulturutbyte innebär att Konstnärdsnämndens främjande arbete omfattar verksamheter som i sig genererar ett ökat internationellt utbyte för konstnärer. Det handlar bland annat om besök av utländska experter som till exempel producenter, konstkuratorer och festivalarrangörer.

2.2.5 Många är mottagare av kunskap om konstnärernas villkor

Konstnärdsnämnden riktar sig till många målgrupper i arbetet med att analysera och sprida kunskap om konstnärernas ekonomiska och sociala villkor och bevaka trygghetssystemets utformning och tillämpning i förhållande till konstnärlig verksamhet. Hit hör landsting och regioner samt konstnärorganisationer. Konstnärdsnämnden vänder sig också till andra myndigheter inom och utanför kulturområdet för att sprida kunskap om konstnärernas villkor.

2.2.6 Landsting och regioner en ny målgrupp sedan 2011

Kultursamverkansmodellen infördes 2011 och har inneburit en regionalisering av kulturpolitiken där landstingen och regionerna har tilldelats en central roll genom sin uppgift att upprätta kulturplaner. På det sättet har den regionala beslutsnivån fått ökad betydelse och därmed har också statens behov av dialog med landstingen och regionerna ökat.

Ett samverkansråd är knutet till Kulturrådet. Samverkansrådet har i uppgift att hantera frågor om statens roll och ansvar inom ramen för kultursamverkansmodellen.¹⁰ Konstnärdsnämnden ingår i detta råd och ska ge synpunkter på det som rör konstnärernas villkor i regionala kulturplaner och kulturens roll i den regionala utvecklingen.¹¹ I en utvärdering från riksdagens kulturutskott för Konstnärdsnämnden fram att samverkansmodellen har gett dem en möjlighet att föra dialog med regionerna om vad konstnärernas sociala och ekonomiska villkor kan innebära regionalt.¹²

¹⁰ Förordning (2012:515) med instruktion för Statens kulturråd.

¹¹ Regleringsbrev för budgetåret 2017 avseende Konstnärdsnämnden.

¹² Kulturutskottet (2015).

Konstnärsnämnden arbetar nationellt och med regioner, landsting och kommuner även utanför samverkansmodellen. Myndigheten har bland annat slutit samverkansavtal med Region Skåne och Region Västra Götaland för att främja konstnärernas villkor i respektive region.¹³ Regioner och landsting efterfrågar också Konstnärsnämndens kompetens om strukturer och förutsättningar för att främja det konstnärliga skapandet lokalt och internationellt.

Företrädare för KLYS framförde i intervjun med oss att Konstnärsnämndens regionala roll behöver bli tydligare. KLYS anser att myndigheten har för mycket av ett storstadsperspektiv och därför bör utveckla dialogen med regioner utanför de två storstadsregionerna Västra Götaland och Skåne.

2.3 Bidragsfördelningen regleras i förordningar

De närmare villkoren för Konstnärsnämndens bidragsgivning regleras i regleringsbrev och förordningar.¹⁴ Förordningarna berör ett antal stödformer och konstområden samt innehåller kriterier och ramar för bidragsformerna.

2.3.1 Förordningarnas vida ramar ger Konstnärsnämnden flexibilitet i bidragsgivningen

Ramarna i förordningarna är relativt vida vilket ger Konstnärsnämnden flexibilitet i bidragsgivningen. Konstnärsnämnden anser att det ger dem möjlighet att utforma systemet efter konstnärernas förändrade behov.¹⁵

Av förordningarna framgår att Konstnärsnämnden ska ta hänsyn till såväl konstnärlig kvalitet som konstnärens ekonomiska behov när de fördelar bidrag. Bidrag ska ges till olika genrer, stilar och tekniker. Bidrag ska däremot inte ges till den som deltar i konstnärlig utbildning. När det

¹³ Konstnärsnämnden 2016-09-26 och Konstnärsnämnden 2014-10-30.

¹⁴ Tre centrala förordningar är förordningen (1976:528) om bidrag till konstnärer, förordningen (1989:500) om vissa särskilda insatser på kulturområdet och förordningen (2011:317) om statsbidrag till nyskapande kultur.

¹⁵ Konstnärsnämndens årsredovisning 2015.

gäller bidragsformerna kan bidragen ges i form av konstnärsbidrag, projektbidrag, långtidsstipendier, internationellt kulturutbyte samt statlig inkomstgaranti för konstnärer. I förordningarna anges också att Konstnärsnämnden ska ta hänsyn till faktorer som regional spridning och bredd av genrer i fördelningen.

När Konstnärsnämnden har fattat ett bidragsbeslut är det konstnären som avgör hur medlen ska användas. För projektbidrag och internationella bidrag ställer Konstnärsnämnden krav på återrapportering från mottagarna så att myndigheten kan följa upp om medlen används för det ändamål som de har beviljats.¹⁶ För stipendier finns det inga återrapporteringskrav. Syftet med detta är att värna den konstnärliga friheten.

2.3.2 Konstnärsnämnden har efterfrågat en översyn av bidragsförordningarna

Konstnärsnämndens styrelse och direktör har framfört till Kulturdepartementet att bidragsförordningarna behöver ses över och moderniseras. Ett par av förordningarna beslutades i sin ursprungliga form i mitten av 1970-talet. Bland annat behöver språket moderniseras så att förordningarna blir lättare att tolka för de ledamöter som beslutar om bidragen och för de konstnärer som ansöker om bidrag.

Konstnärsnämnden och Kulturrådet framförde i ett gemensamt regeringsuppdrag 2011 att regelverket för de olika stödinsatserna till stora delar var föråldrat och inte relevant i förhållande till de behov som de båda myndigheterna redovisade. Hittills har regeringen sett över de förordningar som rör Kulturrådets bidrag, undantaget de förordningar som styr bidragsgivningen på bild- och formområdet.

Som vi nämnde i avsnitt 2.2.1 har regeringen initierat en översyn av de statliga insatserna för professionellt verksamma konstnärer. I uppdraget ingår det bland annat att analysera de statliga ersättnings- och stödssystemen och vid behov föreslå ändringar i systemen.

¹⁶ Konstnärsnämndens budgetunderlag 2017–2019.

2.4 Finansiering och ekonomiska resurser

Konstnärsnämndens verksamhet finansieras huvudsakligen genom anslag, totalt närmare 187 miljoner kronor för 2016. Anslagen ligger på en något lägre nivå 2017, knappt totalt 186 miljoner kronor. En stor del av anslagen ska Konstnärsnämnden använda för transfereringar som till exempel ekonomiskt stöd till främst enskilda konstnärer. Villkoren för bidragen regleras i förordningar och i regleringsbrevet. Myndigheten har också vissa mindre intäkter av bidrag, avgifter och andra ersättningar som vi inte behandlar närmare.¹⁷

2.4.1 Konstnärsnämnden disponerar medel från tre anslag

Konstnärsnämnden disponerar medel från tre anslag, ett förvaltningsanslag och två så kallade sakanslag. Tabell 1 visar hur anslagen fördelar sig 2012–2016.

Tabell 1 Konstnärsnämndens anslag 2012–2016, tusen kronor

År	2012	2013	2014	2015	2016
Konstnärsnämndens förvaltningsanslag (anslag 5:1)	18 236	18 333	19 771	24 877	20 105
Ersättningar och bidrag till konstnärer (anslag 5:2)	130 388	130 805	136 296	136 424	162 157
Filmstöd (anslag 10:1)	4 270	4 270	4 270	4 270	4 270

Källa: Konstnärsnämndens regleringsbrev för budgetåren 2012–2016

Konstnärsnämndens förvaltningsanslag (5:1) uppgick till drygt 20 miljoner kronor 2016. Det ena sakanslaget (5:2) uppgick till drygt 162 miljoner kronor. Anslag 5:2 ska enligt villkoren i huvudsak användas för ersättningar och bidrag till enskilda konstnärer. I anslagsposten ingår även medel för att täcka myndighetens kostnader för att administrera och betala ut stipendierna och bidragen samt för vissa kostnader inom den internationella programverksamheten. Det andra sakanslaget (10:1) är ett filmstöd som uppgick till drygt 4 miljoner kronor. Det ska användas

¹⁷ Sammantaget uppgick dessa intäkter 2015 till 467 000 kronor, varav intäkter av bidrag utgjorde 175 000 kronor.

för stöd till produktion av kortfilm, dokumentär och animation samt finansiera Stiftelsen Filmform.

Tabell 1 visar också att regeringen 2015 ökade Konstnärsnämndens förvaltningsanslag med drygt 5 miljoner kronor i förhållande till tidigare år. Medlen avsåg främst att täcka kostnaderna för Kulturbryggans verksamhet, som inordnades i oktober samma år. Efter det att Kulturbryggan hade inordnats i Konstnärsnämnden sänktes förvaltningsanslaget i nivå med tidigare års anslag. Samtidigt överfördes 25 miljoner kronor från Kammarkollegiet till anslag 5:2 för Konstnärsnämndens disposition.

2.4.2 Flera anslagposter och villkor reglerar användningen

Anslaget för ersättningar och bidrag till konstnärer (5:2) är uppdelat på 12 anslagposter för 2016, varav 6 disponeras av Konstnärsnämnden och 6 av Kammarkollegiet. Några av dessa avser bidrag till konstnärer som ägnar sig åt specifika konstformer som till exempel bild och form och till konstnärer inom områdena musik, teater, dans och film. Andra anslagposter avser särskilda bidragstyper eller kulturformer, som långtidsstipendier och nyskapande kultur, och riktar sig till alla konstformer. Vissa anslagposter innehåller restriktioner om hur stor del av medlen som Konstnärsnämnden får använda för att administrera och betala ut stipendierna och bidragen, det vill säga för sin förvaltning. Tabell 2 visar hur Konstnärsnämndens anslag 5:2 fördelar sig på olika anslagposter under 2016.

Tabell 2 Konstnärsnämndens anslag 5:2 för bidrag till konstnärer 2016 och de belopp som myndigheten disponerar per anslagspost i tusen kronor

Anslagsposter	Belopp totalt	Belopp som får användas för myndighetens förvaltning
ap. 1 Visningsersättning samt bidrag åt bild- och formkonstnärer	77 018	Högsta belopp inte angivet
ap. 4 Långtidsstipendier (alla områden, minst 117 stycken tioåriga)	15 550	0
ap. 6 Bidrag till konstnärer inom områdena musik, teater, dans och film	38 073	Högsta belopp inte angivet
ap. 7 Bidrag till nyskapande kultur - Kulturbryggan	25 000	Högst 3 500
ap. 9 Bidrag till författare, översättare, kulturjournalister och dramatiker	6 216	0
ap. 16 Statliga ålderspensionsavgifter	300	0
Totalt	162 157	

Källa: Konstnärsnämndens regleringsbrev för budgetåret 2016, ersättningar och bidrag till konstnärer.

Den största anslagsposten (ap. 1) kallas visningsersättning samt bidrag till film- och bildkonstnärer. Konstnärsnämnden fördelar ersättningen i form av bland annat arbetsstipendier, projektbidrag och internationellt utbyte. Beloppet uppgick till 77 miljoner kronor.

Den näst största anslagsposten (ap. 6) avser bidrag till konstnärer inom musik, teater, dans och film. Beloppet uppgick till 38 miljoner kronor. Den tredje största anslagsposten (ap. 7) avser medel till Kulturbryggan och ska användas för att främja nyskapande kultur. Denna post uppgick till 25 miljoner kronor och avser alla konstområden.

En del av anslaget för filmstöd (10:1) ska Konstnärsnämnden betala ut till Stiftelsen Filmform. För 2016 rörde det sig om 900 000 kronor. Vissa medel på anslag 5:2 ska Konstnärsnämnden betala ut till Sveriges författarfond (Författarfonden), vilket gäller anslagsposten bidrag till författare, översättare och kulturjournalister (ap. 9). Det gäller även posten långtidsstipendier (ap. 4) där Konstnärsnämnden och Författarfonden ska komma överens om en medelsfördelning dem emellan. Inga administrativa kostnader får tas av medlen utan hela det anslagna beloppet ska betalas ut.

Konstnärsnämnden och Författarfonden beslutar också om medel för statliga inkomstgarantier. Dessa medel rekvideras från Kammarkollegiet. Utbetalningen av de statliga inkomstgarantierna är dock på väg att upphöra till följd av ett riksdagsbeslut från 2010. Beslutet innebär att inkomstgarantierna avvecklas i takt med att personer som uppbär ersättningen avlider. När medel frigörs från den budgetposten överförs de i stället till långtidsstipendier.

2.4.3 Myndigheten kan använda en del av sakanslaget för sina förvaltningskostnader

Konstnärsnämnden disponerade under 2016 ett högre belopp än sitt förvaltningsanslag för att täcka sina kostnader för att bedriva verksamheten enligt instruktion och regleringsbrev. Som framgår av tabell 2 har regeringen inte preciserat i regleringsbrevet hur stort belopp som myndigheten får använda av anslag 5:2 för att täcka kostnader förenade med stipendie- och bidragsgivningen och de internationella programverksamheterna.

Bara i ett av tre fall har regeringen angett ett maxbelopp. Från anslagspost 7 får Konstnärsnämnden använda högst 3,5 miljoner kronor för att finansiera förvaltningskostnader som hör ihop med Kulturbryggans verksamhet. För anslagspost 1 och 6 har regeringen däremot inte angett något tak. Anslagspost 1 avser bidrag till konstnärer inom bild- och formområdet. Av dessa medel får Konstnärsnämnden använda ett ospecificerat belopp för att täcka kostnader förenade med stipendie- och bidragsgivning samt för program- och informationsverksamhet inom den internationella programverksamheten Iaspis. Även av anslagspost 6 får myndigheten använda ett icke specificerat belopp för kostnader förenade med stipendie- och bidragsgivning samt för program- och informationsverksamhet inom de internationella utbytesverksamheterna.

2.4.4 Långsiktiga ekonomiska åtaganden i verksamheten

Konstnärsnämnden fattar beslut som i många fall innebär långsiktiga ekonomiska åtaganden. Besluten om stipendier och bidrag omfattar ofta flera år. Långtidsstipendierna sträcker sig som mest tio år framåt i tiden och arbetsstipendierna är på upp till fem år. Konstnärsnämnden tecknar också hyreskontrakt för residensverksamhet utomlands som sträcker sig över flera år. Regeringen tillgodoser myndighetens behov av att binda

upp ekonomiska medel för de här åtagandena genom att lämna bemyndiganden i regleringsbrevet. År 2016 uppgick denna ram till 136 miljoner kronor, ett belopp som är fördelat på fyra anslagsposter varav det högsta avser långtidsstipendierna.

2.5 Uppdraget förutsätter samverkan

Konstnärsnämnden ska enligt sin instruktion samverka med berörda myndigheter, det civila samhällets organisationer och andra aktörer som bedriver verksamhet av betydelse för konstnärers villkor. Det starkt främjande inslaget i Konstnärsnämndens uppdrag medför också behov av att samverka med andra. Behovet följer också av att det finns flera statliga myndigheter och organisationer som har liknande uppgifter inom områdena bidragsfördelning, internationell verksamhet och analys.

2.5.1 Regeringen förordar samverkan framför ändrad organisering

Det har tidigare förts diskussioner om huruvida den nuvarande organiseringen på kulturområdet är den mest ändamålsenliga. Exempelvis förslog Kulturutredningen 2009 omfattande förändringar som skulle ha förändrat organiseringen och uppdragen till Konstnärsnämnden, Kulturrådet och Författarfonden.¹⁸ Regeringen genomförde dock inte dessa förslag utan betonade istället att organisationerna skulle samverka i större utsträckning.

Ett uttryck för regeringens vilja till utökad samverkan är att Konstnärsnämnden ska delta i det tidigare nämnda samverkansrådet vid Kulturrådet som hanterar frågor om statens roll och ansvar inom ramen för kultursamverkansmodellen. Regeringen ger också uppdrag till kulturmyndigheter där de uppmanas att samverka. Exempel på sådana uppdrag är att Konstnärsnämnden och Kulturrådet under en period fick ett antal gemensamma uppdrag att kartlägga frågor inom olika konstområden. Ett annat uttryck för detta är regeringens uppdrag till Konstnärsnämnden

¹⁸ SOU 2009:16.

och Kulturrådet 2011 om att utveckla en långsiktig samverkan mellan de båda myndigheterna.¹⁹

2.5.2 Flera andra fördelar bidrag på kulturområdet

Fler myndigheter och organisationer än Konstnärsnämnden fördelar bidrag på kulturområdet såsom Kulturrådet, Musikverket, Svenska Filminstitutet (Filminstitutet) och Författarfonden. Det gör att Konstnärsnämndens verksamhet angränsar till andra myndigheter och att det finns en risk att deras verksamheter överlappar varandra. Vi ger nedan några exempel på sådana beröringspunkter.

Kulturrådet ska verka för kulturens utveckling och tillgänglighet genom att fördela och följa upp statliga bidrag samt genom andra främjande åtgärder.²⁰ Under 2015 fördelade Kulturrådet knappt 2 miljarder kronor i bidrag.²¹ Målgrupperna för bidragen är främst kulturproducerande verksamheter. De skiljer sig därigenom från Konstnärsnämndens bidrag som i huvudsak riktar sig till enskilda konstnärer. Konstnärsnämnden och Kulturrådet samverkar kontinuerligt i frågor som rör bidragsgivningen.

Kulturrådet ansvarar vidare för fördelning och uppföljning av medel till regional kulturverksamhet genom kultursamverkansmodellen. Kulturrådet ska även verka för ett internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan inom hela kulturområdet. En liknande uppgift finns även i Konstnärsnämndens instruktion och för övrigt även i instruktionerna för många andra av myndigheterna på kulturområdet. Myndighetscheferna för Kulturrådet och Konstnärsnämnden förde fram i intervjuer med oss att regeringen inte har klargjort ansvarsfördelningen mellan kulturmyndigheterna och utlandsmyndigheterna på det internationella området.

Musikverket ska främja ett varierat musikaliskt utbud som är präglad av konstnärlig förnyelse och hög kvalitet. En av deras uppgifter är att fördela bidrag till såväl juridiska och fysiska personer som samarbets-

¹⁹ Konstnärsnämnden och Statens kulturråd 2011-01-01.

²⁰ Förordning (2012:515) med instruktion för Statens kulturråd.

²¹ Statens kulturråds årsredovisning 2015.

projekt. Samarbetsprojekten kan innefatta aktörer inom det fria musiklivet, myndigheter och institutioner.²² Under 2015 fördelade Musikverket cirka 25 miljoner kronor i bidrag.²³ Konstnärsnämnden och Musikverket samverkar främst genom att utbyta information i bidragsgivningen för att stämma av vilka man avser att fördela bidrag till.

Filminstitutet är en stiftelse som har statens uppdrag att genomföra filmpolitiken med målet att stärka filmen i alla led. Institutet fördelar bland annat statliga bidrag i syfte att främja produktion, distribution och visning av film i hela landet. Under 2015 fördelade Filminstitutet cirka 400 miljoner kronor.²⁴ Konstnärsnämndens bidrag skiljer sig från Filminstitutets genom att Konstnärsnämndens stöd vänder sig direkt till enskilda professionella konstnärer inom filmområdet. Det finns inte någon uppenbar risk för överlappning inom filmområdet att döma av våra intervjuer med Konstnärsnämnden.

Författarfonden fördelar främst den statliga biblioteksersättningen men även statliga stöd och bidrag till författare, översättare, kulturjournalister och dramatiker. Verksamheten bekostas av biblioteksersättningen och majoriteten av fondstyrelsens ledamöter utses direkt av upphovsmännens organisationer.²⁵ Som vi tidigare har redogjort för samverkar Konstnärsnämnden med Författarfonden i bidragsgivningen. Konstnärsnämnden samverkar också med Författarfonden när det gäller Konstnärsnämndens uppdrag att bevaka konstnärernas ekonomiska och sociala villkor, vilket omfattar det så kallade ordområdet. Till ordområdet räknas författare, översättare och dramatiker. Området ingår i en nyligen publicerad inkomstundersökning och i en kommande arbetsmiljöundersökning bland konstnärer som Konstnärsnämnden genomför. Författarfonden ingick i referensgruppen för inkomstundersökningen.

²² Förordning (2010:22) med instruktion för Statens musikverk.

²³ Statens musikverks årsredovisning 2015.

²⁴ Stiftelsen svenska filminstitutets resultatredovisning 2015.

²⁵ Styrelsen för Sveriges författarfonds verksamhetsberättelse 2015.

2.5.3 Kulturanalys analyserar kulturområdet

Myndigheten för kulturanalys (Kulturanalys) inrättades 2011 med uppgift att utvärdera, analysera och redovisa effekter av förslag och genomförda åtgärder inom kulturområdet.²⁶ När Kulturanalys inrättades överfördes inga medel eller uppdrag från Konstnärsnämnden. Kulturanalys övertog däremot analysuppgifter och även statistikansvar som Kulturrådet fram till dess hade haft ansvar för.²⁷ Kulturrådet har fortsatt ansvar för att följa upp sina insatser, däribland bidragsfördelningen.

Direktören för Konstnärsnämnden uppger i våra intervjuer att Konstnärsnämnden och Kulturanalys med sina respektive analysverksamheter kompletterar varandra. Konstnärsnämndens utredare har kulturvetenskaplig, humanistisk eller konstnärlig bakgrund medan Kulturanalys utredare i första hand har statsvetenskaplig och statistisk bakgrund. Konstnärsnämndens analyser kräver även specifik kompetens om konstområdena, konstnärernas situation och deras villkor. Kulturanalys utredningar beskrivs som mer övergripande. Även direktören för Kulturanalys framför i intervjun med oss att de båda myndigheternas verksamhet kompletterar varandra på ett bra sätt genom att de utgår från olika perspektiv. Båda myndigheterna beskriver regeringen som en viktig mottagare av deras analyser.

Samtidigt visar våra intervjuer att det förekommer att uppdragen överlappar varandra. Myndigheterna tar som exempel upp den utredning om hot mot konstnärer som Kulturanalys publicerade 2016²⁸ och den utredning om konstnärers arbetsmiljö som Konstnärsnämnden planerar att publicera under 2017.

2.5.4 Lokala, regionala och internationella samverkanspartner

Konstnärsnämndens uppdrag kräver samverkan med aktörer som bedriver verksamhet av betydelse för konstnärernas villkor. Exempel på sådana aktörer är landsting, regioner och konstnärorganisationer. Konstnärsnämndens internationella programverksamhet kräver också sam-

²⁶ Förordning (2011:124) med instruktion för Myndigheten för Kulturanalys.

²⁷ Statskontoret (2011).

²⁸ Myndigheten för kulturanalys (2016).

arbeten med lokala organisationer och kulturförvaltningar om olika projekt som främjar internationaliseringen, bland annat verksamhet vid konstnärliga residens.²⁹ Konstnärliga residens omfattar normalt boende, konstnärlig handledning, produktionsstöd och presentationsmöjligheter. De kan vara nationella eller internationella.

2.6 Sammanfattande iakttagelser

Konstnärsnämnden har i huvudsak ett främjande uppdrag

Konstnärsnämndens uppgifter kan enligt instruktionens första paragraf delas in i tre uppgifter. De två första avser att fördela stipendier och bidrag och genomföra främjande åtgärder. Syftet är dels att främja konstnärers möjligheter att utveckla sitt konstnärskap och verka för konstnärlig utveckling, dels att främja nyskapande kultur. Uppgiften att främja nyskapande kultur avser en viss del av bidragsgivningen, nämligen Kulturbryggans verksamhet. Detta framgår dock inte av instruktionen.

Konstnärsnämndens tredje uppgift är knuten till konstnärernas levnads- och arbetsvillkor. Denna uppgift har utvidgats från att myndigheten ska hålla sig underrättad om konstnärernas sociala och ekonomiska villkor till att även analysera dessa villkor.

Utökad verksamhet och fler målgrupper de senaste åren

Konstnärsnämndens uppdrag har under de senaste åren blivit mer omfattande i takt med att nya uppgifter och verksamheter har tillkommit. Det gäller inte minst Kulturbryggan och uppdraget att främja nyskapande kultur. Även den ökade internationaliseringen av konstnärspolitiken och regionaliseringen av kulturpolitiken har påverkat verksamheten.

Som en följd av dessa förändringar arbetar Konstnärsnämnden mot nya målgrupper. Det gäller till exempel i bidragsgivningen där Kulturbryggan vänder sig till projektgrupper som utövar konstnärlig verksamhet. Det gäller även den internationella programverksamheten där utländska experter inom olika konstformer med tiden har blivit allt viktigare för verksamheten. Organisationer och beslutsorgan på regional nivå har

²⁹ Konstnärsnämndens årsredovisning 2015.

också blivit viktigare målgrupper, bland annat i arbetet med att sprida kunskap om konstnärernas sociala och ekonomiska villkor.

De ekonomiska ramarna för myndighetens förvaltning är vida

I sin medelstilldelning skiljer regeringen mellan medel för Konstnärsnämndens förvaltning och medel för ersättningar och bidrag till konstnärer. Samtidigt ger regeringen Konstnärsnämnden möjlighet att använda delar av ett sakanslag för att finansiera sin förvaltning, utan att alltid ange ett högsta belopp. Det innebär att regeringen inte heller sätter ett tak för hur mycket myndigheten får använda av sakanslaget för sin förvaltning.

Omfattande krav på samverkan

Konstnärsnämndens främjande uppdrag ställer krav på samverkan med bland annat statliga myndigheter, regionala och kommunala aktörer samt internationella organisationer. Konstnärsnämnden är dessutom en av flera myndigheter eller organisationer som fördelar statliga medel för att främja konstnärskap. Det ställer krav på Konstnärsnämnden att samverka med andra i sin bidragsgivning, något som regeringen också har tagit upp i gemensamma uppdrag till Konstnärsnämnden och andra kulturmyndigheter. Även Konstnärsnämndens analysverksamhet ställer krav på samverkan, särskilt med Kulturanalys som med sin verksamhet i delar angränsar till Konstnärsnämnden.

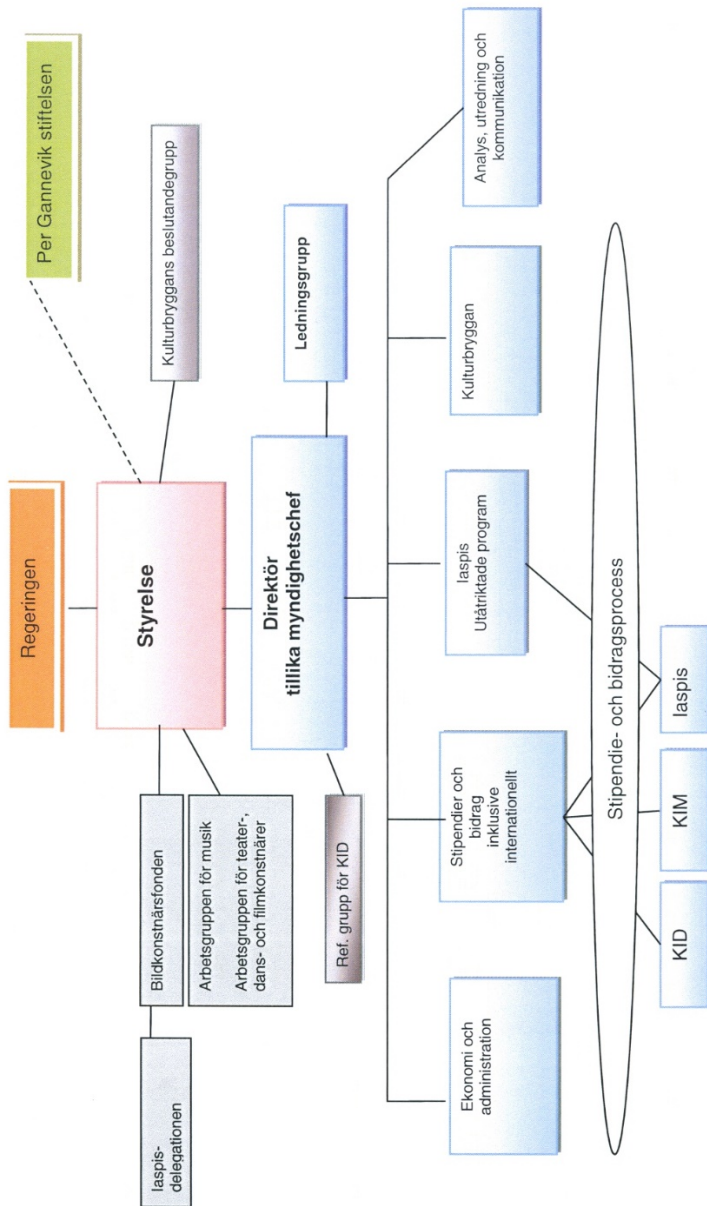
3 Organisation och ledning

Konstnärsnämnden är med sina 28 anställda en jämförelsevis liten myndighet. Myndigheten har succesivt vuxit sedan 2005 då den hade ett tiotal anställda. Organisationen som helhet är dock komplex med flera beslutsvägar och mer än 80 arvoderade ledamöter. Detta är en konsekvens av att flera beslutsorgan och arbetsgrupper är knutna till verksamheten. Som en följd av att verksamheten har utökats och antalet anställda har blivit fler under senare år har myndigheten behövt stärka sina administrativa rutiner och inrätta nya ledningsfunktioner.

3.1 En komplex organisation

Konstnärsnämnden har en komplex organisation. Detta framgår av Konstnärsnämndens organisationsskiss i figur 2 som är myndighetens sätt att illustrera sin organisation. I det följande beskriver vi Konstnärsnämndens organisation utifrån framför allt myndighetens instruktion, arbetsordningar och organisationsskiss.

Figur 2 Konstnärsnämndens organisation

Källa: Konstnärsnämndens organisationskiss 2016

3.1.1 Styrelsemyndighet med ytterligare två beslutsorgan

Konstnärsnämnden leds av en styrelse som utses av regeringen. Myndigheten har en direktör som myndighetschef och som svarar för den löpande verksamheten.

Därutöver finns det två särskilda beslutsorgan inom myndigheten: styrelsen för Sveriges bildkonstnärnsfond (Bildkonstnärnsfonden) och Kulturbryggans beslutandegrupp. Ledamöterna i dessa två beslutsorgan utses också av regeringen, vilket dock inte framgår av myndighetens organisationsskiss. De två särskilda beslutsorganen ansvarar för sin verksamhet inför Konstnärsnämndens styrelse.

Ett antal arbetsgrupper och referensgrupper är knutna till Konstnärsnämndens styrelse och de två särskilda beslutsorganen. Dessa grupper inrättas på beslut av styrelsen. Vidare är även en så kallad bedömarpool knuten till Kulturbryggan. Bedömarpoolen framgår inte av organisationsskissen och omnämns inte heller i myndighetens arbetsordning.

Sammanlagt rör det sig om 84 ledamöter som arvoderas av Konstnärsnämnden. Ledamöternas främsta uppgift är att bereda och/eller fatta beslut om stipendier och bidrag.

Figur 2 visar även relationen mellan Konstnärsnämnden och Per Gannevik-stiftelsen. Stiftelsen är en juridisk enhet som är separerad från Konstnärsnämnden där stiftelsens styrelse utgörs av Konstnärsnämndens styrelse. Deras uppgift är att fördela stipendier med medel som har donerats av affärsmannen Per Gannevik.³⁰

3.1.2 Flera enheter och utåtriktade program under direktören

Konstnärsnämndens löpande verksamhet bedrivs under direktören i fem organisatoriska enheter och tre utåtriktade program (Iaspis, KID och KIM). I dessa delar av organisationen arbetar 28 anställda, vilket motsvarar 25 årsarbetskrafter. De anställdas ålder ligger överlag i spannet 40–59 år och drygt 60 procent är kvinnor.

³⁰ <http://www.ganneviksstiftelsen.se>

Vid de respektive fem enheterna som beskrivs i figur 2 arbetar mellan 2 och 8 anställda. Många enskilda arbetsuppgifter rör flera verksamheter och enheter inom myndigheten och de anställda arbetar därför över enhetsgränserna med dessa uppgifter. Det gäller särskilt enheten för ekonomi och administration som med sina 8 anställda är den största enheten. Enheten för Kulturbryggans verksamhet, som har 1–2 anställda är den minsta enheten. Enheten för analys, utredning och kommunikation har 4 anställda. Vissa uppgifter vid den sistnämnda enheten har stabslänkande karaktär, till exempel att sammanställa myndighetens årsredovisning och verksamhetsplan. Enheterna leds av antingen en enhetschef, en verksamhetsledare eller direktören. Vi återkommer till myndighetens ledningsfunktioner i avsnitt 3.3.

3.1.3 Arbetsordningen har inte omfattat hela organisationen

Konstnärdsnämndens arbetsordning innehåller uppgifter om vad styrelsen respektive direktören ansvarar för. Den innehåller också uppgifter om vad de olika beslutsorganen samt arbets- och referensgrupperna ansvarar för.³¹ Frågor om hur myndigheten har valt att organisera sin verksamhet i övrigt behandlas dock inte i arbetsordningen.

I våra intervjuer hösten 2016 framförde medarbetarna att ansvarsfördelningen i organisationen är otydlig. Detta beror med största sannolikhet på att arbetsordningen inte har omfattat hela organisationen och att de anställda inte har några arbetsbeskrivningar. Detta har i sin tur skapat osäkerhet om vilket mandat medarbetarna har haft att utföra sina uppgifter. En annan förklaring som medarbetarna har gett är att direktören delegerar relativt få frågor.

3.1.4 Uppgifter och ansvar har nu tydliggjorts i en intern arbetsordning

Konstnärdsnämndens styrelse har i myndighetens arbetsordning delegerat till direktören att ansvara för den löpande verksamheten och förvaltningen. Den 27 januari 2017 beslutade direktören om en intern arbetsordning för Konstnärsnämnden, bland annat mot bakgrund av att myndigheten inrättat nya enhetschefsfunktioner.³² Den kompletterar den

³¹ Konstnärsnämnden 2015-12-14.

³² Konstnärsnämnden 2017-01-27.

arbetsordning som styrelsen beslutar om och behandlar frågor om hur beslutanderätten i den löpande verksamheten ska delegeras och vilket ansvar som vilar på myndighetens ledningsfunktioner. Arbetsordningen tar även upp vilken sammansättning ledningsgruppen ska ha.

I arbetsordningen beskrivs chefsfunktionerna enhetschef och verksamhetsledare. Det framgår bland annat att enhetscheferna ansvarar för att enheten har den kompetens som behövs samt att kunskaper, färdigheter och erfarenheter hos de anställda inom enheten ska tas tillvara och utvecklas. Verksamhetsledaren har till skillnad från enhetschefen inget personalansvar. Vilka enheter respektive verksamheter som chefsfunktionerna ansvarar för framgår inte av arbetsordningen.

3.2 Styrelsens ansvar och funktion

Konstnärsnämndens styrelse ansvarar för myndighetens verksamhet inför regeringen. Styrelsen består av 11 ledamöter där majoriteten har erfarenhet av att i bred bemärkelse arbeta professionellt inom det konstnärliga området. Direktören ingår i styrelsen och svarar inför styrelsen för myndighetens verksamhet. Styrelsen samlas för halvdagssammanträden fyra gånger per år.

3.2.1 En styrelsemyndighet fullt ut först 2014

Konstnärsnämnden är en styrelsemyndighet namnet till trots. I samband med att den nuvarande myndighetsförordningen (2007:515) trädde i kraft skrev regeringen in ett undantag i myndighetens instruktion. Det blev då möjligt för Konstnärsnämnden att ha en myndighetschef som inte var utsedd av regeringen och som inte heller var ledamot i myndighetens styrelse. Detta ändrades 2014 när Konstnärsnämnden blev en styrelsemyndighet fullt ut. Myndighetschefen benämns direktör enligt instruktionen för Konstnärsnämnden.

Styrelsens roll och uppgifter har successivt förändrats under de senaste tio åren. Styrelsen har fått ett större inflytande över till exempel riktlinjer för bidragsgivningen och tillsättningen av ledamöter i de arbetsgrupper som är knutna till bidragsgivningen. Mot bakgrund av den förändring som har ägt rum och det bredare uppdrag som myndigheten på senare år

har fått har Konstnärsnämnden i en hemställan till regeringen framfört att myndighetens namn bör bytas till Konstnärsmyndigheten.³³

3.2.2 Arbetet i och mot styrelsen uppfattas fungera bra

De flesta vi har intervjuat anser att arbetet i och gentemot styrelsen överlag fungerar bra. Tjänstemän på Kulturdepartementet menar att styrelsen fyller en viktig funktion. Myndighetens ledningsform gör styrelsen ytterst ansvarig för många av myndighetens beslut. Det gör att ingen enskild anställd, eller direktören, fattar beslut om till exempel stipendier och bidrag till enskilda konstnärer. Detta förfarande bedöms bidra till rättssäkerhet och till att ge legitimitet åt myndighetens beslut.

3.2.3 Styrelsen fattar strategiska beslut

Styrelsen ska enligt den arbetsordning som styrelsen fastställer avgöra ärenden som är av principiell karaktär eller har större betydelse för verksamheten, det vill säga strategiska ärenden som inte delegeras. Ett exempel på beslut av den här karaktären är de tioåriga långtidsstipendierna till konstnärer, där respektive arbetsgrupp eller beslutsorgan svarar för beredningen av besluten. För övriga typer av stipendier och bidrag har styrelsen delegerat beslutsmakten till två arbetsgrupper och till direktören (se vidare avsnitt 3.5). Styrelsen fattar även beslut i samband med att förvaltningsbudgeten fastställs om hur stora belopp som myndigheten kan använda av anslag 5.2 för att täcka sina administrativa kostnader för stipendie- och bidragsgivningen och de internationella programverksamheterna.

Ytterligare exempel på beslut av strategisk karaktär är styrelsens beslut om myndighetens handlingsplaner som är en del i Konstnärsnämndens verksamhetsplan. Styrelsen fattar beslut om fyra av sex handlingsplaner. Besluten om handlingsplanerna för Iaspis utåtriktade program respektive Kulturbryggan tas i egen ordning eftersom de behandlas av Bildkonstnärnsfonden och Kulturbryggans beslutandegrupp.

³³ Konstnärsnämnden 2014-04-16.

3.2.4 Styrelsen ägnar också mycket tid åt att hålla sig informerad om den löpande verksamheten

I praktiken ägnar styrelsen relativt mycket tid åt att hålla sig informerad om Konstnärsnämndens löpande verksamhet. Det visar de protokoll från styrelsemötena åren 2015 och 2016 som vi har studerat. Flertalet punkter på dagordningen har avsett den typen av information. I våra intervjuer med såväl företrädare för styrelsen som myndighetens personal efterlyser de mer tid för strategiska diskussioner vid sammanträdena. Några av dem vi har intervjuat menar därför att styrelsen ägnar lite för mycket tid åt detaljer i verksamheten.

3.2.5 Årlig resultatdialog med Kulturdepartementet

Konstnärsnämnden och Kulturdepartementet har kontakt genom den årliga resultatdialogen. Från Konstnärsnämndens sida deltar styrelsens ordförande och direktören. Under resten av året har direktören kontakt främst med myndighetshandläggaren på departementet. Den årliga dialogen har under det senaste året bland annat behandlat Konstnärsnämndens framtida ledningsfunktioner.

3.3 Myndighetens lednings- och stödfunktioner

Den nuvarande direktören för Konstnärsnämnden anställdes 2004 av styrelsen och då som kanslichef och som chef för myndigheten. Anställningen löpte tills vidare. Tjänsten som kanslichef omvandlades inte i samband med att nuvarande myndighetsförordning trädde i kraft 2007. År 2014 förordnade regeringen kanslichefen som direktör för myndigheten fram till utgången av 2016. Regeringen förlängde i november 2016 förordnandet som nu sträcker sig fram till den 1 juni 2017.³⁴ Det innebär att regeringen inom kort kommer att utse en ny direktör för Konstnärsnämnden.

³⁴ Regeringsbeslut 2016-10-27.

3.3.1 En ställföreträdare och en ledningsgrupp som stöd

Direktören har fram till 2017 delegerat vissa frågor till en ställföreträdande direktör. I funktionen som ställföreträdande chef ingick fram till dess att ha enhetsansvar för stipendie- och bidragsgivningen samt för frågor som rör ekonomi och administration. Ansvaret för verksamheten i övrigt, med undantag för verksamhetsledarnas ansvar, har fram till att den interna arbetsordningen beslutades i stor utsträckning legat på direktören.

Myndigheten har sedan 2008 haft en ledningsgrupp. Ledningsgruppen har inte haft någon formell ställning, men har ändå fungerat som stöd till direktören.

3.3.2 Stärkt ledning genom nyinrättade chefsfunktioner

Myndighetens ledningsfunktion bestod tidigare av direktören, den ställföreträdande direktören och verksamhetsledaren för Iaspis. När verksamheten blev mer omfattande ökade behovet av fler chefer. Under det senaste året har Konstnärdsnämnden inrättat en ny funktion som enhetschef. Två nya enhetschefer har också tillträtt, dels till enheten för ekonomi och administration, dels till enheten för stipendier och bidrag inklusive internationellt. Verksamhetsledaren för Iaspis fungerar även som enhetschef. Enheten för analys, utredning och kommunikation har ingen enhetschef. Här utövar direktören det direkta chefskapet.

Våra intervjuer med medarbetare och företrädare för styrelsen visar att de ser positivt på att Konstnärdsnämnden stärker sin ledningsfunktion. Det gör att medarbetarna kommer närmare sin chef i det löpande arbetet. Det finns också förhoppningar om att cheferna ska hitta former som underlättar samverkan mellan myndighetens olika verksamheter, till exempel inom bidragsgivningen.

3.3.3 Verksamhetsledarna ska garantera verksamhetens utveckling

Konstnärdsnämnden har två verksamhetsledare anställda, en för Iaspis-programmet och en för Kulturbryggans verksamhet. Verksamhetsledarnas uppgift är att garantera verksamhetens utveckling och förnyelse. Av våra intervjuer framgår att detta bland annat förutsätter att personer knyts till verksamheten och övertar verksamhetsansvaret under en

begränsad tidsperiod. De treåriga förordnanden som för närvarande gäller uppfattas dock av några personer som allt för korta för att få till stånd den kontinuitet i arbetet som också eftersträvas. De menar att något längre men samtidigt tidsbegränsade förordnanden skulle göra en sådan balans möjlig.

3.3.4 Även stödfunktionerna har stärkts

Utöver att stärka ledningsfunktionen har Konstnärdsnämnden under senare år inrättat nya stödfunktioner såsom arkivarie och registrator, personalhandläggare samt kommunikatör. De nya stödfunktionerna kan förklara varför andelen årsarbetskrafter med stödkompetens har ökat sedan 2013. År 2015 svarade denna kompetens för 37 procent av den samlade kompetensen i myndigheten, vilket framgår i tabell 3. Som jämförelse kan nämnas att Statens konstråd för 2015 hade en stödkompetens som uppgick till 30 procent 2015 och att Musikverket för 2014 hade en andel på 16 procent.

Tabell 3 Årsarbetskrafter fördelat på tre kompetenskategorier i procent samt totala antalet, 2011–2015

	2011	2012	2013	2014	2015
Ledningskompetens	10	9	18	18	15
Kärnkompetens	55	64	55	50	48
Stödkompetens	35	36	27	32	37
<i>Antal årsarbetskrafter</i>	<i>19</i>	<i>21</i>	<i>21</i>	<i>22</i>	<i>23</i>

Källa: Konstnärdsnämndens årsredovisningar 2011–2015.

Konstnärdsnämndens stödfunktioner har under 2016 till stor del samlats i enheten för ekonomi och administration. Men i många delar utförs enhetens arbete som en integrerad del av kärnverksamheten, vilket kan vara en förklaring till att Konstnärdsnämnden ligger relativt högt. Stödfunktionernas arbetsuppgifter i Konstnärdsnämnden gäller till exempel utbetalningar av bidrag, administration som rör ledamöternas arbete, assistentstöd i bidragsprocessen och att svara på frågor om bidragsgivningen.

3.4 De särskilda beslutsorganen

Regeringen utser ledamöterna i de två särskilt beslutande organen inom Konstnärsnämnden, det vill säga Bildkonstnärnsfonden och Kulturbryggans beslutandegrupp.

3.4.1 Bildkonstnärnsfonden har länge varit en del av Konstnärsnämnden

Bildkonstnärnsfonden inrättades 1982 i Konstnärsnämnden för att hantera den då nyinrättade visningsersättningen. Bildkonstnärnsfondens styrelse består av 13 ledamöter. Flera av dem är verksamma bild- och formkonstnärer.

3.4.2 Kulturbryggan inordnades 2015 med ett stort oberoende

Kulturbryggan inordnades av regeringen som ett särskilt beslutsorgan i Konstnärsnämnden den 1 oktober 2015. Inordnandet föregicks av en lång process då det fanns farhågor om att verksamhetens oberoende ställning skulle komma att hotas. I uppdraget till Konstnärsnämnden om att inordna Kulturbryggan i myndigheten framhåller regeringen att Kulturbryggan ska ges så stort oberoende som möjligt att verka som ett fristående komplement till övrig statlig bidragsgivning.³⁵

Konstnärsnämnden beskriver Kulturbryggan som en plats för projekt som är unika i sin utformning och som därigenom har ytterst få möjligheter att söka eller få stöd hos andra offentliga bidragsgivare. Kulturbryggan består av 7 ledamöter där samtliga är verksamma inom kulturområdet. Ledamöterna har en något bredare verksamhetsbas än ledamöterna i Konstnärsnämndens andra beslutsorgan.

Som vi tidigare har beskrivit i avsnitt 2.4 beslutar regeringen om hur stor del av Konstnärsnämndens anslag som ska fördelas till just nyskapande kultur, det vill säga till Kulturbryggans bidragsgivning och verksamhet.

³⁵ Regeringsbeslut 2015-03-19.

3.4.3 Inordnandet av Kulturbryggan har gått över förväntan

De vi har intervjuat anser att uppdraget att inordna Kulturbryggan i Konstnärsnämnden har gått över förväntan. Samtidigt har det inneburit ett omfattande arbete och både arbetsordningen och budgeten har behövt revideras. Ny personal och nya ledamöter har fått utbildning om förordningar och andra styrdokument.

3.4.4 Otydligheter i relationen mellan styrelsen och beslutsorganen

Det faktum att regeringen utser ledamöterna i de särskilda beslutsorganen medför problem menar såväl Konstnärsnämndens styrelse som direktören. I april 2014 uppmärksammade styrelsen regeringen på problemen i en hemställan med förslag om att Bildkonstnärsfondens ledamöter istället bör utses av styrelsen. De skäl som framförs är flera, men styrelsen pekar särskilt på att den nuvarande ordningen skapar otydligheter i relationen mellan Bildkonstnärsfonden, Konstnärsnämndens styrelse och direktören. Relationen blir otydlig eftersom Bildkonstnärsfonden utses av regeringen men svarar inför styrelsen. Konstnärsnämndens hemställan bereds för närvarande i Regeringskansliet.³⁶

Företrädare för Konstnärsnämnden påtalar i intervjuerna att det finns problem även med Kulturbryggans särskilda ställning. Det faktum att regeringen utser Kulturbryggans beslutandegrupp innebär att ansvarsfördelningen mellan den särskilda beslutandegruppen och Konstnärsnämndens styrelse blir oklar. Det försvårar bland annat möjligheterna för myndigheten att driva utvecklingsfrågor och gör rollfördelningen otydlig när det gäller vem i myndigheten som ansvarar för enskilda verksamheter.

3.4.5 Glapp uppstår mellan ledamöternas förordnanden

I våra intervjuer med Konstnärsnämndens medarbetare tar både myndighetens direktör och de övriga medarbetarna upp att arbetet i Bildkonstnärsfonden stannar upp när nya ledamöter inte ersätter tidigare ledamöter i tid. Det uppstår då glapp mellan regeringens entledigande och förordnande av nya ledamöter. Den 31 december 2012 löpte till

³⁶ Konstnärsnämnden 2014-04-16.

exempel förordnandet ut för 8 av Bildkonstnärnsfondens 13 ledamöter. Regeringen tillsatte de 5 sista ledamöterna den 21 mars 2013. Under en period om nästan tre månader hade Bildkonstnärnsfonden därmed 5 vakanser. Det innebar till exempel att besluten om projektbidrag blev två månader försenade.³⁷

Det finns också exempel på att regeringen har förlängt förordnanden för att hantera onödiga glapp. När uppdraget som ordförande i Bildkonstnärnsfonden löpte ut den 31 december 2015 förlängde regeringen detta förordnande med tre månader i väntan på att kunna utnämna en ny ordförande.

De problem som uppstår till följd av att regeringen senarelägger beslut om nya ledamöter har också påtalats i ett brev till kulturministern från den förre ordföranden i Bildkonstnärnsfondens styrelse.³⁸ Direktören menar att kontinuitet och kvalitet kan upprätthållas om styrelsen kan utse ledamöterna. Redan i dag utser regeringen ledamöterna efter en dialog mellan departementet och myndigheten.

3.4.6 Egna beslut om höjd ersättning till ledamöterna

Regeringen fastställer arvodesnivåer för ledamöter i de organ som regeringen utser.³⁹ Konstnärnsnämnden har dock betalat ut högre granskningsarvoden till ledamöterna i Bildkonstnärnsfonden än den arvodesnivå som regeringen har beslutat. Det handlar om en höjning på drygt 50 procent i förhållande till den nivå som regeringen har beslutat om.⁴⁰ Detta anser myndigheten att den har rätt att göra enligt tidigare regeringsbeslut.⁴¹

Riksrevisionen har uppmärksammat att styrelsen vid Konstnärnsnämnden har fattat egna beslut om höjda arvodesnivåer för ledamöterna i

³⁷ Mejl från Konstnärnsnämnden 2016-11-21.

³⁸ Brev från Håkan Rehnberg till Alice Bah Kuhnke, 2016-01-11.

³⁹ Förordning (1992:1299) om ersättning för uppdrag i statliga styrelser, nämnder och råd m.m. samt regeringsbeslut 2016-06-30.

⁴⁰ Riksrevisionen 2016-04-29.

⁴¹ Konstnärnsnämnden refererar i sitt svar till Riksrevisionen till två regeringsbeslut som man menar ger myndigheten detta tillstånd; regeringsbeslut 1984-06-20 samt regeringsbeslut 1991-11-21.

Bildkonstnärnsfonden och framfört att höjningen inte är förenlig med regeringens beslut.⁴²

Styrelsen motiverar den höjda arvoderingen med att de berörda ledamöterna ägnar mycket tid åt att bereda beslut för att uppfylla sitt uppdrag och att arbetet inte täcks av det arvode som regeringen har beslutat om.⁴³ Konstnärnsnämnden har vänt sig till departementet med frågan och menar att regeringen endast tillfälligt har löst problemet genom att besluta om höjda arvoden för 2016.⁴⁴

3.5 Arbetsgrupper och referensgrupper

En av styrelsens uppgifter är att besluta om fördelningen av Konstnärnsnämndens stipendier och bidrag till konstnärer. Denna beslutsrätt har styrelsen för flera bidragsformer inom konstformerna musik, teater, dans och film delegerat till två inrättade arbetsgrupper inom myndigheten. Det gäller arbetsgruppen för musik och arbetsgruppen för teater-, dans- och filmkonstnärer. Styrelsen utser ledamöterna som sitter på treåriga förordnanden. Arbetsgrupperna hade 13 ledamöter vardera 2016.⁴⁵

3.5.1 Arbetsgrupperna ska garantera den konstnärliga kvaliteten

Grupperna är sammansatta så att ledamöterna ska kunna bidra med olika perspektiv, till exempel med kunskap om olika genrer inom konstarterna. Vid sammansättning av grupperna tar Konstnärnsnämnden hänsyn till geografisk hemvist, ålder, genrekunskap, etnisk bakgrund och könsfördelning. I ledamöternas beredning och beslut om stipendie- och bidragsfördelning är deras främsta uppgift att bedöma den konstnärliga kvaliteten. Det innebär att ledamöterna behöver ha kunskap om de olika konstarterna och hur de utvecklas.

Företrädare för Konstnärnsnämnden framhåller i intervjuer med oss att kompetensen i arbetsgrupperna är central för Konstnärnsnämndens verksamhet och legitimitet. Det innebär att myndighetens arbete med att

⁴² Riksrevisionen 2016-04-29.

⁴³ Konstnärnsnämnden 2016-05-30.

⁴⁴ Regeringsbeslut 2016-06-30.

⁴⁵ Uppgifter om antal ledamöter hämtade från Konstnärnsnämndens webbplats 2017-01-26.

tillsätta ledamöter och göra dem förtrogna med myndighetens uppgift, roll och processer tillmäts stor vikt. Processen för att utse ledamöter är inte formaliserad i myndigheten men arbetet utförs främst av myndighetens anställda. Handläggare bereder besluten och direktören lägger sedan fram förslag till styrelsen som fattar beslut.

3.5.2 Ytterligare beredningsinstanser ryms i myndigheten

Utöver arbetsgrupperna finns tre andra grupper med liknande funktion. Den ena är bedömarpoolen som Kulturbryggans beslutandegrupp har inrättat som stöd för sina beslut om Kulturbryggans verksamhet. Bedömarpoolen består av 30 ledamöter. Den andra gruppen är Iaspisdelegationen som består av 5 ledamöter, som också ingår i Bildkonstnärstondens styrelse. Iaspisdelegationen beslutar om internationella stipendier och bidrag inom bild- och formområdet samt fattar andra beslut inom Iaspisprogrammet.

Som figur 2 i början av detta kapitel visar har Konstnärsnämnden även en referensgrupp för myndighetens internationella dansprogram som består av 3 ledamöter. Referensgruppen är inrättad av styrelsen med uppgift att bereda beslut som rör det internationella dansprogrammet. Gruppen utgör ett stöd till direktören som fattar besluten.

3.6 Sammanfattande iakttagelser

Komplex lednings- och organisationsstruktur

Ledamöterna i de olika besluts- och beredningsorganen utses i vissa fall av regeringen och i andra fall av Konstnärsnämndens styrelse. Det faktum att befogenheten att fatta beslut skiftar mellan olika konstformer och bidragstyper gör det svårt att få överblick över hur organisationen är uppbyggd och hur ansvarsfördelningen ser ut. Myndigheten har fram tills nu haft en arbetsordning som bara har berört relationen mellan styrelsen och direktören samt de särskilda beslutsorganens och arbets- och referensgruppernas ansvarsområden.

Regeringen utser ledamöterna i Konstnärsnämndens styrelse samt i två beslutsorgan inom myndigheten

Konstnärsnämndens verksamhet styrs ytterst av myndighetens styrelse vars ledamöter utses av regeringen. Men utöver att utse ledamöter till Konstnärsnämndens styrelse utser regeringen även ledamöter i Bildkonstnärsfondens styrelse och Kulturbryggans beslutandegrupp. Dessa organ lyder inte direkt under regeringen utan är beslutsorgan inom Konstnärsnämnden och lyder på så sätt under styrelsen. Detta skapar en otydlighet i ansvarsfördelningen mellan Konstnärsnämndens styrelse och de särskilda beslutsorganen.

Arbetsordningarna ger stöd för delegering av beslut men inte för hur arbetet ska organiseras

Konstnärsnämnden har nyligen beslutat om en intern arbetsordning som ska komplettera den arbetsordning som reglerar ansvarsfördelningen mellan styrelsen och direktören. Det innebär att arbetsordningarna nu sammantaget behandlar styrelsens respektive direktörens ansvar och delegering av beslutanderätt till olika ledningsfunktioner inom myndigheten. Frågor om myndighetens organisatoriska indelning eller vilka ansvarsområden chefsfunktionerna har behandlas däremot inte i arbetsordningarna.

Konstnärsnämnden förstärker sin ledningsfunktion

Konstnärsnämnden förstärker sin ledningsfunktion för att bättre kunna hantera den utökade verksamheten. Ledningsfunktionen har fram tills nyligen i huvudsak bestått av två personer: direktören och den ställföreträdande direktören. Den utökade ledningsfunktionen innebär att ansvar har delegerats till enhetschef som är en nyinrättad chefsnivå. Samtidigt omfattar enhetschefernas ansvar relativt få anställda. Funktionen som verksamhetsledare är tidsbegränsad och avser ansvar för verksamheten men däremot inte ett personalansvar för de medarbetare som är knutna till denna verksamhet.

Personalansvaret är delegerat i de flesta fall

Myndighetens direktör har nyligen delegerat personalansvaret för alla anställda utom för de medarbetare som arbetar inom enheten för analys, utredning och kommunikation samt inom Kulturbryggans verksamhet. I de fallen ligger ansvaret för frågor som rör till exempel medarbetarnas

kompetens och arbetsmiljö samt lönesättande samtal kvar hos direktören.

Konstnärsnämnden är en styrelsemyndighet namnet till trots

Namnet till trots är Konstnärsnämnden en styrelsemyndighet. Styrelsen har de senare åren fått en större betydelse i Konstnärsnämnden eftersom deras roll succesivt har förändrats. Bland annat har de fått ett större inflytande över riktlinjer för bidragsgivningen och tillsättningen av ledamöter i arbetsgrupper.

4 Verksamhetens inriktning, styrning och kostnader

Konstnärsnämnden ser sitt övergripande uppdrag som att främja konstnärernas villkor för det konstnärliga skapandet och verka för kulturlivets förnyelse och utveckling. Myndigheten formulerar inriktningen för verksamheten under det kommande året i sin verksamhetsplan och internbudget. Verksamhetens indelningsgrund varierar och den överensstämmer inte alltid med hur kostnadsredovisningen är indelad.

4.1 Verksamhetens indelning och inriktning

Konstnärsnämnden delar in och presenterar sin verksamhet på olika sätt i årsredovisningen, i den interna verksamhetsplanen med tillhörande handlingsplaner samt i internbudgeten.

4.1.1 Flera sätt att dela in verksamheten på

I årsredovisningen anger Konstnärsnämnden inledningsvis att de delar in sin verksamhet i två huvudsakliga verksamhetsområden: stipendier och bidrag respektive analys och utredning. Det är också enligt denna indelning som de redovisar sina kostnader för verksamheten. När Konstnärsnämnden beskriver sina redovisningsprinciper tillkommer de internationella programmen som ett eget verksamhetsområde. När myndigheten sedan redovisar sina aktiviteter och prestationer tillkommer ytterligare ett verksamhetsområde, nämligen Kulturbryggan. Konstnärsnämndens resultatredovisning är alltså indelad i följande områden

- analys och kunskap om konstnärernas villkor och andra främjande åtgärder
- stipendier och bidrag
- internationellt
- Kulturbryggan.

Myndighetens verksamhetsplan består bland annat av sex handlingsplaner som avser verksamheterna där de delas in på följande sätt

- stipendier och bidrag
- analys, utredning och kommunikation
- Iaspisprogrammets utåtriktade verksamhet
- Konstnärsnämndens internationella dansprogram
- Konstnärsnämndens internationella musikprogram
- Kulturbryggan.

När vi i avsnitt 4.2–4.4 beskriver inriktningen på och styrningen av verksamheten behandlar vi Kulturbryggan som en del av Konstnärsnämndens bidragsgivning. Det gör att vi där redovisar Konstnärsnämndens verksamhet i följande tre verksamhetsområden

- stipendier och bidrag inklusive Kulturbryggan
- analys och kunskap om konstnärernas villkor och andra främjande åtgärder
- internationellt arbete.

4.1.2 I internbudgeten delas verksamheten in i sex områden

Konstnärsnämndens internbudget har en något annorlunda indelning än handlingsplanerna i verksamhetsplanen, även om antalet områden är detsamma. I budgeten för 2016 delas kostnaderna för verksamheten in i följande sex områden

- ledning och administration
- stipendier och bidrag
- analys
- Iaspis
- Kulturbryggan
- Internationella dansprogrammet.

Internbudgeten innehåller både verksamhetens kostnader och myndighetens olika transfereringar. Av budgeten framgår hur stor del av kostnaderna för de olika verksamheterna som finansieras av förvaltnings-

respektive sakanslag. Kostnaderna för att administrera Iaspis, Kulturbryggan och det internationella dansprogrammet finansieras till viss del av sakanslaget 5:2.

4.1.3 Verksamhetsplanen innehåller många mål och aktiviteter

I verksamhetsplanen har Konstnärsnämnden knutit mål hämtade från instruktion och regleringsbrev till sina uppgifter. Myndigheten redovisar totalt cirka 30 mål. Dessa är alltså fördelade på uppgifter och inte på verksamhetsområden. Målen i verksamhetsplanen har olika karaktär och där flera snarast är uttryckta som aktiviteter som ska genomföras under verksamhetsåret. Som exempel på aktivitetsliknande mål kan nämnas att myndigheten under 2015 planerade att införa resebidrag som bidragsform inom samtliga konstområden. Ett annat exempel är att myndigheten planerade att ge ut en skriftserie som tar upp ämnen som konstnärlig frihet och jämställdhetsintegrering.

Det framgår av verksamhetsplanen att verksamhet av löpande karaktär som regel inte ska behandlas i planen. Vi noterar dock att flera av de mål som anges förefaller avse den löpande verksamheten. Flera av målen återkommer, det vill säga de har funnits med även i tidigare års verksamhetsplaner. Ett exempel är att det sedan 2013 framgår att Konstnärsnämnden ska slutföra en riskanalys med fokus på stipendie- och bidragsgivning. Hur arbetet med riskanalysen fortlöper framgår till exempel inte av myndighetens årsredovisning. Generellt saknas det tidsangivelser för de uppsatta målen i verksamhetsplanen.

Det stora antalet mål i kombination med att de ofta inte är tidsatta gör det svårt att få en tydlig bild av vad myndigheten ska prioritera. Det gäller för såväl det kommande verksamhetsåret som på längre sikt.

4.1.4 Handlingsplaner anger inriktningen för respektive verksamhetsområde

Konstnärsnämnden tar årligen fram sex handlingsplaner som anger inriktningen för respektive verksamhetsområde. Handlingsplanerna ingår i verksamhetsplanen och omfattar verksamheten vid två enheter, tre internationella program samt verksamheten inom Kulturbryggan. Det

gäller enheten för stipendier och bidrag och enheten för analys, utredning och kommunikation samt programmen för Iaspis, dansområdet och musikområdet. Det saknas dock en handlingsplan för verksamhetsområdet ledning och administration för att alla verksamhetsområden i internbudgeten ska vara täckta. Varje organisatorisk enhet ansvarar för att formulera sin egen årliga handlingsplan för enhetens verksamhet och mål.

Handlingsplanerna är av olika karaktär. Några innehåller enbart mål, varav flera har karaktären av aktiviteter. Exempelvis innehåller handlingsplanen för analys, utredning och kommunikation mer övergripande mål, men målstyrningen är mer utvecklad genom att enheten anger ett antal aktiviteter i anslutning till respektive mål. I handlingsplanen för Konstnärsnämndens internationella musikprogram sammanfattas handlingsplanen i punktform, vilket gör att det tydligt framgår vilka aktiviteter som är prioriterade.

4.1.5 Utförlig handlingsplan med resultat- och effektmål för jämställdhetsarbetet

Utöver verksamhetsplanen och de sex nämnda handlingsplanerna har Konstnärsnämnden tagit fram en handlingsplan för jämställdhetsintegrering, som skär över myndighetens alla verksamhetsområden. Den skiljer sig från de andra handlingsplanerna när det gäller målstyrningen genom att den anger resultat- och effektmål. Effektmålen har myndigheten sedan brutit ner i ett antal aktiviteter. Exempel på effektmål är att konstnärer, oavsett kön, ska ha samma förutsättningar för det konstnärliga skapandet och att de ekonomiska och sociala förutsättningarna för konstnärer ska vara jämställda. Konstnärsnämnden pekar på att måluppfyllelsen förutsätter att även andra institutioner arbetar jämställdhetsintegrerat.

De mer konkreta resultatmålen ska på sikt bidra till att nå effektmålen. Konstnärsnämnden ska bland annat ha en jämställdhetsintegrerad stipendie- och bidragsfördelning och deras rapporter och utredningar ska belysa kvinnors och mäns olika förutsättningar.

Kopplat till målen redogör myndigheten för aktiviteter och resurser i form av kostnader och personal. Ett exempel på en aktivitet är att Konst-

närnsämnden, som stöd för hur bidragsgivningen kan jämställdhetsintegreras, har uppdragit till en forskare att ta fram en rapport som vägledning för arbetet.

4.2 Verksamhetsområdet stipendier och bidrag

Konstnärnsämnden fördelar ekonomiskt stöd till yrkesverksamma konstnärer inom områdena bild och form, musik, teater, dans och film. De arbets- och referensgrupper som är knutna till Konstnärnsämnden avgör vem som är yrkesverksam konstnär och därmed har rätt till ekonomiskt stöd.

4.2.1 De ekonomiska stöden är såväl ettåriga som tioåriga

Konstnärnsämnden har olika typer av ekonomiskt stöd att tillgå i stipendie- och bidragsgivningen. Några av stödformerna har regeringen formulerat i förordningar. Andra har myndigheten själv utformat inom ramen för förordningarna. Stödformerna omfattar både nationella och internationella bidrag.

De nationella bidragen omfattar till exempel arbetsstipendier, som har som främsta syfte att möjliggöra fortsatt konstnärligt arbete. Sett till hur stora belopp som betalas ut är arbetsstipendierna den dominerande bidragsformen. För 2015 uppgick den beviljade summan till drygt 60 miljoner kronor. Projektbidrag är en annan bidragsform som kan sökas för ett avgränsat experiment eller utvecklingsarbete. Utbetalningen av dessa bidrag uppgick 2015 till nästan 22 miljoner kronor.⁴⁶

Långtidsstipendierna är oftast på 10 år. De fördelas till personer som har visat en hög konstnärlig kvalitet och kan förväntas komma att vara konstnärligt verksamma under den tid som stipendiet löper. Stipendieformen har utökats sedan det inrättades 1992 och omfattar i dag även ordområdet, vilket innebär att Författarfonden fördelar en del av långtidsstipendierna till författare, översättare och dramatiker efter rekvisering av medel hos Konstnärnsämnden. Regeringen anger i regleringsbrevet ett minsta antal tioåriga långtidsstipendier som myndigheten ska

⁴⁶ Konstnärnsämndens årsredovisning 2015, tabell 8b.

fördela under året. Under 2015 uppgick antalet långtidsstipendier till totalt 111 stycken, varav 89 fördelades av Konstnärsnämnden till ett belopp om nästan 12 miljoner kronor.

De internationella bidrag som Konstnärsnämnden fördelar avser resebidrag och andra slags bidrag för internationellt kulturutbyte, till exempel residensvistelser. Konstnärsnämndens internationella stöd omfattar även former för att bjuda in utländska konstnärer till Sverige.

Andra typer av ekonomiskt stöd som Konstnärsnämnden fördelar är startstöd och genomförandestöd för vad de bedömer som nyskapande kultur. Dessa bidrag rymms inom Kulturbryggans verksamhet.

4.2.2 Processbeskrivning för nästan alla moment i bidragsgivningen

Konstnärsnämnden har tagit fram en processbeskrivning som omfattar en normal bidragsprocess inom myndigheten.⁴⁷ Beskrivningen omfattar alla moment från det att en ansökan inkommer till det att myndigheten fattar beslut. Det som inte står i processbeskrivningen, men som framkommer vid våra intervjuer, är att handläggarna ansvarar för att ta fram underlag för att säkerställa att besluten tar hänsyn till faktorer som geografisk spridning och jämställdhet. Arbets- och referensgruppernas främsta uppgift är att bedöma den konstnärliga kvaliteten.

4.2.3 Ledamöternas kompetens och stödsystemens utformning är centrala i bidragsgivningen

För att försäkra sig om kvaliteten i Konstnärsnämndens bidragsgivning är både stödsystemens utformning och ledamöternas kompetens centrala. Hur medlen ska fördelas beslutas i huvudsak av ledamöter som själva är konstnärer eller på annat sätt professionella inom konstområdet. Myndigheten uppger att de lägger ner mycket resurser på att rekrytera ledamöter och på att sätta in dem i arbetet och i Konstnärsnämndens uppdrag.

Konstnärsnämnden beskriver i sin årsredovisning att de kontinuerligt ser över stödsystemens utformning så att de är anpassade till behoven. En

⁴⁷ Konstnärsnämnden 2017-01-11.

genomförd förändring under 2015 är att myndigheten har utökat resebidraget så att det är möjligt att söka för alla konstområden. I övrigt har stödformerna i princip haft samma utformning sedan Konstnärsnämnden bildades. Direktören uppger att det är positivt att stödsystemen är stabila över tid men samtidigt så vida i sin utformning att det blir möjligt för Konstnärsnämnden att fånga upp och anpassa bidragsfördelningen till de förändrade behoven inom de olika konstformerna.

4.2.4 Risken för jäv i bidragsgivningen har uppmärksamrats

Att arbeta med arbetsgrupper, referensgrupper och bedömarpooler innebär att det ibland uppstår jävsliknande situationer. Det är situationer som också är svåra att undvika. Konstnärsnämnden konstaterar att det varken är möjligt eller önskvärt att hitta personer till dessa uppdrag som är kunniga på konstområdet utan att de själva är i kontakt med eller arbetar inom området. Det ställer höga krav på att ledamöterna är medvetna om de lojalitetskonflikter som kan uppstå. Därför är det viktigt att det finns riktlinjer för hur sådana risker ska hanteras och att riktlinjerna också är väl förankrade.

Konstnärsnämnden har en policy för jäv som gäller för de anställda samt för ledamöterna i styrelsen och de bidragsfördelnde organen.⁴⁸ Policyn togs fram 1997 och har uppdaterats vid ett par tillfällen, senast 2009. Styrelsen och de bidragsfördelnde organen går igenom regelverket kring jäv minst en gång per år. Våra intervjuer både inom myndigheten och med externa aktörer visar att jävsproblematiken är något som Konstnärsnämnden bedöms hantera på ett bra sätt.

4.3 Verksamhetsområdet analys, kunskap och annat främjande

Konstnärsnämnden genomför främjande åtgärder, utöver bidragsfördelningen, för att verka för konstnärlig utveckling. Myndigheten analyserar och sprider kunskap om konstnärers ekonomiska och sociala villkor och bevakar trygghetssystemens utformning och tillämpning i förhållande till konstnärligt skapande.

⁴⁸ Konstnärsnämnden 2009-05-27.

4.3.1 Egen analysverksamhet och skriftserie

Konstnärsnämnden utför ett omfattande analys- och utredningsarbete där de gör undersökningar, publicerar skrifter, sprider information och har öppna möten. Här är det också viktigt att samverka med såväl konstnärorganisationer som andra myndigheter.

I Konstnärsnämndens skriftserie ingår redovisningar av regeringsuppdrag och rapporter som myndigheten har sammanställt eller låtit översätta. Ett exempel är den undersökning som myndigheten genomfört om konstnärernas demografi, inkomster och sociala villkor. Rapporten publicerades i december 2016.

4.3.2 Konstnärsguiden ger information om trygghetssystemen

Konstnärsnämnden ansvarar också för webbplatsen Konstnärsguiden. Där kan enskilda konstnärer hitta information om skatteregler och de sociala och ekonomiska trygghetssystemen. Sedan 2015 ger myndigheten även information på svenska till de konstnärer som vistas utomlands och på engelska till utländska konstnärer som vistas i Sverige.

Utöver Konstnärsguiden finns även webbplatsen verksamt.se som Tillväxtverket driver tillsammans med Bolagsverket och Skatteverket. Den webbplatsen riktar sig till näringsidkare, det vill säga personer som driver eller vill starta eget. Enligt KLYS riktar sig verksamt.se till näringsidkare även inom den kulturella och kreativa sektorn och därmed personer som är konstnärligt verksamma.

4.4 Verksamhetsområdet internationellt

Konstnärsnämnden har en tydlig internationell inriktning genom att de integrerar ett internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete i sin verksamhet.

4.4.1 Det internationella präglar hela verksamheten

Av verksamhetsplanen framgår att hela verksamheten ska främja konstnärernas internationalisering. Där anges till exempel att stipendier och bidrag fördelas för internationellt kulturutbyte och resebidrag och att myndigheten samverkar med internationella aktörer. Att Konstnär-

guiden ger information till utländska konstnärer är också ett exempel på att de är en internationaliserad myndighet.

4.4.2 Tre internationella program har fokus på utåtriktad verksamhet

De senaste 20 åren har Konstnärsnämnden utvecklat ytterligare former för internationell verksamhet genom att inrätta tre internationella program. Iaspis (Konstnärsnämndens internationella program för bild och form) bildades 1996 och är det mest omfattande medan KID (Konstnärsnämndens internationella dansprogram) och KIM (Konstnärsnämndens internationella musikprogram) inrättades 2009 respektive 2013 på uppdrag av regeringen och är mindre omfattande när det gäller ekonomiska och personella resurser.

Genom att fokusera på olika konstområden ska programmen bland annat bidra till förbättrade arbets- och inkomstmöjligheter för konstnärerna. Aktiviteter i programverksamheten är residens, samverkansprojekt, expertbesök och seminarier.

Konstnärliga residens är en stödform för enskilda konstnärer och omfattar normalt boende, konstnärlig handledning, produktionsstöd och presentationsmöjligheter. Residensen kan vara både nationella eller internationella. I residensvistelsen ingår samarbete med andra konstnärer, forskare och yrkesverksamma personer, vilket innebär att Konstnärsnämnden måste arbeta brett och utåtriktat för att främja en verksamhet kring residensen.⁴⁹ Inom Iaspis finns 21 residens, varav 12 i Sverige. Av dem i Sverige finns 9 i Konstnärsnämndens lokaler i Stockholm och resterande 3 i Göteborg, Malmö och Umeå. Även inom KID driver Konstnärsnämnden residens men när det gäller KIM har myndigheten inga egna residens. Här genomförs residensverksamheten i samarbete med utländska institutioner. Konstnärsnämnden för löpande dialoger med regioner och institutioner om att utöka residensverksamheten.

⁴⁹ Konstnärsnämnden (2016).

4.5 Verksamhetens kostnader

Konstnärsnämndens kostnader för verksamheten uppgick 2015 till totalt 33,6 miljoner kronor. Kostnaderna har ökat med drygt 3 miljoner kronor, eller 11 procent, under de senaste fem åren.

4.5.1 Verksamheten finansieras till 40 procent med sakanslag

Konstnärsnämndens verksamhetskostnader finansieras med medel från både förvaltningsanslaget och sakanslag 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer. Som vi redogör för i avsnitt 2.4.2–2.4.3 får Konstnärsnämnden använda sakanslaget för att finansiera kostnader som är förenade med den internationella programverksamheten samt stipendie- och bidragsgivningen.

Konstnärsnämnden redovisar i tabell 3 i årsredovisningen för 2015 intäkter från anslag som har använts för att finansiera myndighetens kostnader. Uppgifterna avser de tre senaste åren. Av tabellen framgår dock inte fördelningen mellan förvaltnings- respektive sakanslag.

I den kommenterande texten går det däremot att urskilja fördelningen, men bara för 2015. Här framgår att 20,3 miljoner kronor av de totala kostnaderna på 33,6 miljoner kronor täcktes med myndighetens förvaltningsanslag. Övriga 13,3 miljoner kronor, eller 40 procent av kostnaderna, täcktes med medel från anslag 5:2. De högsta beloppen tas ur anslagsposten för visningsersättningen med 7,4 miljoner kronor och för Kulturbryggan med 3,3 miljoner kronor. Regeringen har i villkoren för dessa två anslagsposter endast satt ett beloppstak när det gäller den som avser Kulturbryggan. Beloppet är satt till 3,5 miljoner kronor.

4.5.2 Kostnaderna fördelas på två verksamhetsområden

I årsredovisningen fördelar Konstnärsnämnden sina verksamhetskostnader på två verksamhetsområden, nämligen stipendier och bidrag respektive analys och utredning. Enligt denna redovisning svarar verksamheten med stipendier och bidrag för merparten, eller 29 miljoner kronor 2015, vilket framgår av tabell 4. Under de senaste fem åren har kostnaderna för att hantera stipendier och bidrag utgjort omkring 87 procent

av verksamhetens totala kostnader. Kostnaderna för analys och utredning uppgick 2015 till 4,5 miljoner kronor. Jämfört med 2011 har kostnaderna för denna verksamhet ökat med drygt 660 000 kronor.

Tabell 4 Verksamhetens kostnader 2011–2015, tusen kronor

År	2011	2012	2013	2014	2015
Stipendier och bidrag	26 446	27 466	29 947	30 107	29 088
Analys och utredning	3 817	4 078	3 727	4 502	4 480
Totala verksamheten	30 263	31 544	33 674	34 608	33 568

Källa: Konstnärsnämndens årsredovisningar, tabell 3.

Precis som för andra myndigheter är personalkostnader en stor kostnads-post för Konstnärsnämnden. Personalkostnaderna har ökat med närmare 25 procent mellan 2011 och 2015 till följd av att myndigheten har fått fler anställda. År 2015 uppgick personalkostnaderna till 18,5 miljoner kronor vilket motsvarar 55 procent av verksamhetens totala kostnader.

Från och med 2016 särredovisar Konstnärsnämnden de administrativa kostnaderna för stipendier och bidrag i sin internbudget. Med den här förändringen sätter myndigheten en tydligare ekonomisk ram för sin administrativa hantering.

4.5.3 Konsultkostnaderna har ökat och underskattats

Konstnärsnämndens konsultkostnader har ökat från drygt 2,6 miljoner kronor 2011 till nästan 4 miljoner kronor 2015, vilket framgår av tabell 5. Det innebär att konsultkostnaderna mellan 2011 och 2015 har ökat med knappt 50 procent samtidigt som verksamhetens totala kostnader under denna period har ökat med drygt 11 procent. Konsultkostnadernas andel av verksamhetens totala kostnader ökade från närmare 9 till 12 procent mellan åren 2011 och 2015.

Av tabell 5 framgår att de medel som Konstnärsnämnden har avsatt för konsulter i sin budget inte har täckt kostnaderna något av de senaste åren. Skillnaderna mellan planerat behov och de faktiska kostnaderna ökade också fram till 2015.

Tabell 5 Faktiska och budgeterade kostnader för konsulter 2011–2016, tusen kronor

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
Verksamhetens totala kostnader	30 165	31 544	33 690	34 608	33 568	–
varav kostnader för konsulter (utfall)	2 637	2 911	3 096	3 166	3 951	3 333
<i>Budgeterade konsultkostnader</i>		2 348	2 446	1 974	2 756	2 945

Källa: Konstnärsnämndens årsredovisningar, tabell 3.

*2016 avser utfallet av konsultkostnaderna t.o.m. november, de budgeterade kostnaderna avser däremot helåret 2016.

4.5.4 Konsulter anlitas främst för ekonomistyrning och it

Konstnärsnämnden anlitar konsulter främst för sin ekonomistyrning och it-verksamhet. Myndigheten har sedan länge använt Kammarkollegiet och därefter Statens servicecenter för lönehantering och för visst stöd i ekonomihantering. Under 2015 blev Konstnärsnämnden helkund hos Statens servicecenter vilket förklarar en del av kostnadsökningen. Syftet med detta var bland annat att bättre kunna möta de krav som ställs på myndighetens ekonomiadministration. Övergången till att bli helkund har inneburit att Statens servicecenter har tagit över hanteringen av deklarationen av skatter, arbetsgivaravgifter och bokslut.⁵⁰

Konstnärsnämnden anlitar även konsulter för löpande stöd i it-användningen och för att utveckla ärendehanteringssystemet. Utvecklingen av ärendehanteringssystemet har pågått i flera år, delvis i samarbete med Kulturrådet. Vidare tar Konstnärsnämnden externt stöd i juridiska frågor och i frågor som rör arkivhållning.

Förklaringen till att Konstnärsnämnden har anlitat konsulter i förhållandevis stor utsträckning är att de inte har möjlighet att själva ha all den kompetens som behövs på grund av sin storlek. Ledningsgruppen har återkommande diskuterat myndighetens kostnader för konsulter och

⁵⁰ Konstnärsnämndens årsredovisning 2015.

investeringar, inte minst kostnaderna för it och de digitala systemen. Man har övervägt att i stället anställa egen personal men har kommit fram till att en sådan lösning skulle utgöra en större risk för verksamheten.

Några av de medarbetare som vi har intervjuat påtalar dock att det finns risker även med att anlita konsulter. En risk är att Konstnärsnämndens konsultkostnader blir onödigt höga inom just it. Medarbetarna menar att det beror på att myndigheten vänder sig till konsulterna med många typer av frågor, även frågor där myndigheten har eller skulle kunna skaffa sig egen kompetens. De menar också att det uppstår inlåsnings-effekter för myndigheten när ett anlitat konsultföretag har ensamrätt på att utveckla ett system.

4.6 Ekonomistyrning och riskanalyser

Riksrevisionen har i sin granskning av Konstnärsnämndens årsredovisning de senaste åren haft synpunkter på myndighetens ekonomistyrning. Riksrevisionen har lämnat rekommendationer för att förbättra bland annat rutinerna för ekonomisk uppföljning och kvalitetssäkring.⁵¹ Ett annat utvecklingsområde för Konstnärsnämnden är arbetet med kontinuerliga risk- och sårbarhetsanalyser.

4.6.1 Ekonomistyrningen är under utveckling

Konstnärsnämnden har tagit hand om och arbetat i linje med de rekommendationer som Riksrevisionen har lämnat. Ett exempel på detta är att de nu mer utförligt dokumenterar sina redovisningsprinciper.

Transparensen när det gäller hur myndigheten hanterar sin ekonomi uppfattas överlag som god. De personer vi har intervjuat hyser allmänt sett god tilltro till myndighetsledningens vilja och förmåga att se till att de medel som myndigheten tilldelas också kommer konstnärerna till godo eller på annat sätt stärker konstnärskollektivet.

I intervjuerna efterlyser dock flera personer en förbättrad ekonomistyrning. Personerna menar att internbudgeten borde kunna utvecklas så att

⁵¹ Riksrevisionen 2014-04-25 och Riksrevisionen 2015-04-29.

det tydligare framgår hur mycket medel som olika verksamheter förfogar över och vem som ansvarar för att förvalta medlen. Direktören menar i intervjun med oss att ekonomistyrningen har blivit allt mer komplex i takt med att fler enheter har inrättats och att uppdragen har blivit fler. Även direktören bedömer att ett omfattande arbete kvarstår när det gäller både ekonomi- och personaladministration.

4.6.2 Risk- och sårbarhetsarbetet är eftersatt

Konstnärsnämnden har inte genomfört någon samlad risk- och sårbarhetsanalys på många år. Senast Konstnärsnämnden gjorde en sådan analys var 2005. Sedan dess har mycket förändrats både i och utanför Konstnärsnämnden som i varierande grad kan antas påverka de risker som myndigheten skulle kunna utsättas för. Myndighetens verksamhet har till exempel digitaliserats, lokalerna är inte desamma och verksamheten har över lag utvidgats.

En risk som nyligen har uppmärksammats är myndighetens brist på rutiner i arkivverksamheten. Vid Riksarkivets inspektion framkom att Konstnärsnämnden inte lever upp till de krav som ställs på arkivhållningen.⁵²

I våra intervjuer med Konstnärsnämndens medarbetare har flera framfört att risk- och sårbarhetsarbetet är eftersatt och att arbetet med att förbättra rutinerna inte verkar tillåtas att ta den tid som krävs. Direktören uppger för oss att myndigheten har haft fokus på att säkra processerna i bidrags- och ekonomihanteringen. Myndigheten har arbetat med att säkerställa hanteringen av risker i de digitala systemen och se över säkerheten i lokalerna i förhållande till att de ska vara öppna för allmänheten. De har också fattat ett principbeslut om att inte bevilja stöd för internationellt utbyte för resor till länder som Utrikesdepartementet avråder från att besöka.

⁵² Riksarkivet 2016-01-19.

4.7 Kompetens och delaktighet

Konstnärsnämndens konsultberoende är ett uttryck för att de själva inte kan ha all nödvändig kompetens. Att de har relativt få anställda bidrar också till att verksamheten blir sårbar vid frånvaro.

4.7.1 Sällan problem att rekrytera personal

Konstnärsnämnden har de senaste åren rekryterat ny personal med såväl lednings-, stöd- som kärnkompetens. Myndigheten har inte haft några större svårigheter att rekrytera personal. Vid nyrekrytering försöker de ta hänsyn till krav på både mångfald och jämn könsfördelning.

4.7.2 Plan för kompetensförsörjning saknas

Konstnärsnämndens verksamhetsplan har sedan 2013 angett som ett mål att myndigheten ska arbeta aktivt med sin kompetensförsörjning. Någon närmare beskrivning eller plan för detta arbete finns dock inte. I årsredovisningen beskriver Konstnärsnämnden främst de kompetensutvecklande insatserna för personalen. Som exempel nämns utbildningar i enkätverktyg och ekonomistyrning samt seminarier inom ramen för JiM-projektet (jämförhållningsintegrering i myndigheter).

4.7.3 Medarbetarna efterfrågar större delaktighet

Konstnärsnämnden har inte gjort några medarbetarundersökningar för att samlat följa upp hur medarbetarna bedömer bland annat arbetsmiljön, ledarskapet och hur deras kompetens tas tillvara. Däremot inventerade myndigheten medarbetarnas kompetens 2015.⁵³ Inventeringen visade att 62 procent av medarbetarna anser att de har kompetens och kapacitet som i relation till myndighetens uppdrag antingen inte används eller används för lite. Den visade också att personalen inte anser sig tillräckligt delaktiga i myndighetens verksamhet. Direktören tolkar resultatet från inventeringen som ett uttryck för att medarbetarna har höga ambitioner.

Kompetensinventeringen har enligt våra intervjuer följts upp i medarbetarsamtalen under 2015, om än i olika omfattning. De synpunkter som medarbetarna framförde 2015 verkar fortfarande giltiga. I våra

⁵³ Konstnärsnämnden 2016-02-11.

intervjuer lyfter medarbetarna fram att de vill bli mer involverade och delaktiga i beslut som rör myndighetens inriktning och utveckling. De saknar diskussioner om begrepp som är viktiga för verksamheten, till exempel innebörden av begrepp som nyskapande kultur och konstnärlig utveckling.

4.7.4 Samverkan mellan parterna har utvecklats

Konstnärsnämnden har under lång tid saknat ett lokalt arbetstidsavtal. Diskussionerna om att införa ett sådant avtal har pågått sedan 2012. Formerna för samverkan mellan arbetsgivarparten och de fackliga företrädarna har dock utvecklats under det senaste året och nu siktar parterna på att bland annat komma överens om ett arbetstidsavtal.

Numera har parterna också en löpande dialog och regelbundna möten. En representant för de anställda kallas även till styrelsens möten. Arbetsgivarfrågor är sedan 2016 en stående punkt på dagordningen för styrelsens möten. Denna punkt fördes in i samband med att de två nya chefsfunktionerna inrättades. Direktören uppger att styrelsens diskussioner hittills främst har handlat om chefsrekryteringarna.

4.7.5 Sårbarheten vid frånvaro ökar i en liten myndighet

Till följd av att Konstnärsnämnden är en liten myndighet med relativt få anställda blir verksamheten också mer sårbar än i en större myndighet när personalen är frånvarande. Flera medarbetare ger uttryck för att sjukfrånvaron är ett problem för myndigheten, inte minst mot bakgrund av att det oftast är en person som utför enskilda arbetsuppgifter. De menar att även relativt låga sjuktal kan få kännbara konsekvenser och påverka effektiviteten i verksamheten negativt. Sjukfrånvaron inom myndigheten uppgick till 2,8 procent 2015. Det är en låg sjukfrånvaro jämfört med staten som helhet där sjukfrånvaron samma år var 3,9 procent.

4.8 Sammanfattande iakttagelser

Ledamöternas kompetens är viktig för att säkerställa kvaliteten

Kännetecknande för Konstnärsnämndens bidragsgivning är att de har professionella ledamöter i arbets- och bedömningsgrupperna. Leda-

möterna utgör en viktig funktion för att säkra kvaliteten i bidragsgivningen. Arbetet med att utse ledamöterna beskrivs som både viktigt och prioriterat och alla nya ledamöter får en utbildning.

Ekonomistyrningen har förbättrats men kan fortfarande utvecklas

I takt med att Konstnärsnämndens verksamhet har blivit mer omfattande ställs det större krav på myndighetens ekonomistyrning. Myndigheten har under senare år genomfört åtgärder för att komma till rätta med brister i den interna ekonomistyrningen. Internt framförs dock synpunkter om att internbudgeten och den ekonomiska uppföljningen behöver utvecklas ännu mer.

En stor del av verksamheten finansieras med sakanslag

Konstnärsnämnden får använda medel från sakanslaget 5:2 för att finansiera förvaltningskostnader som är förenade med stipendie- och bidragsgivningen och för verksamhet inom de internationella programmen. Av myndighetens totala verksamhetskostnader 2015 täcktes 40 procent av sakanslaget.

Det saknas en samlad bild av Konstnärsnämndens planerade verksamhet

Konstnärsnämnden anger inriktningen för sitt verksamhetsår i verksamhetsplan, internbudget och tillhörande handlingsplaner. Verksamhetsplanen är inriktad på myndighetens olika uppgifter och består av flera mål, medan handlingsplanerna behandlar respektive verksamhet. Det framgår inte om målen avser det närmaste året eller en längre tidsperiod. Handlingsplanerna är av olika karaktär. Det gör det sammantaget svårt att få en samlad bild av hur Konstnärsnämnden avser att inrikta sitt arbete, såväl under det närmaste året som på längre sikt.

Konstnärsnämndens handlingsplan för jämställdhetsintegrering har en målstruktur som skiljer sig från verksamheternas handlingsplaner. I handlingsplanen för jämställdhet har myndigheten satt upp effekt- och resultatmål för vilka de anger aktiviteter och resurser.

Konstnärsnämnden delar in sin verksamhet på olika sätt

Konstnärsnämnden är inte konsekvent i hur de delar in sin verksamhet i styrdokument och redovisningar. Den indelning myndigheten använder i internbudgeten överensstämmer inte med den indelningen de använder

när de redovisar verksamhetens kostnader i årsredovisningen. Internbudgeten överensstämmer inte heller med indelningen av myndighetens sex handlingsplaner.

I årsredovisningen anger Konstnärsnämnden att de har två centrala verksamhetsområden. Samtidigt redogör myndigheten för prestationerna och dess resultat inom fyra områden.

Konsultkostnaderna har ökat

Konstnärsnämnden behöver anlita konsulter för att komplettera de anställdas kompetens. Myndigheten har haft ett behov av konsulter för it och för att stärka sin ekonomistyrning. Konstnärsnämndens kostnader för konsulter har ökat under de senaste åren. Konsultkostnaderna har blivit högre än vad myndigheten har budgeterat för.

Konstnärsnämnden hanterar jäv men inte andra risker i verksamheten

Konstnärsnämnden har identifierat att jäv är en stor risk i bidragsgivningen. Myndigheten bedriver därför ett aktivt arbete för att förhindra jäv. Bland annat har de tagit fram en policy för hur de ska hantera frågor om jäv och de går regelbundet igenom regelverket med ledamöterna i myndighetens beslutsorgan.

Konstnärsnämnden har däremot inte genomfört en risk- och sårbarhetsanalys som omfattar hela deras verksamhet. Den senaste genomfördes 2005. Det betyder att myndigheten inte på ett systematiskt sätt har identifierat väsentliga risker för verksamheten och hur de ska hantera risker som uppstår.

Olika uppfattningar om behovet av att bättre ta tillvara medarbetarnas kompetens

Det råder olika uppfattningar inom Konstnärsnämnden om i vilken utsträckning det finns behov av att ta tillvara medarbetarnas kompetens på ett bättre sätt. I en inventering 2015 uppgav en majoritet av medarbetarna att deras kompetens inte togs tillvara i tillräcklig utsträckning. Direktören ser medarbetarnas hållning som ett uttryck för att medarbetarna har höga ambitioner. Hur resultatet av kompetensinventeringen ska tas om hand och den fortsatta kompetensförsörjningen utvecklas finns inte dokumenterat.

Medarbetarna efterfrågar större inflytande i verksamheten

Medarbetarna önskar bli mer delaktiga i verksamhetens utveckling och framtida inriktning. Vidare har former för samverkan mellan arbetsgivaren och de fackliga företrädarna under senare tid utvecklats. Än så länge har parterna inte kunnat enas om ett arbetstidsavtal.

5 Verksamhetens resultat

Konstnärsnämnden redovisar och kommenterar verksamhetens resultat i förhållande till sina instruktionsenliga uppgifter och de övriga uppgifter som regeringen har tilldelat myndigheten. Myndigheten har även formulerat ett antal kvalitetsaspekter som stöd för att följa upp verksamheten. För att komplettera Konstnärsnämndens bedömning av resultaten har vi frågat några av myndighetens viktigare intressenter hur de ser på verksamheten och resultaten av den.

5.1 Konstnärsnämndens uppföljning och redovisning av resultat

Man skiljer ofta mellan två typer av resultat när det gäller myndigheters verksamhet: prestationer och effekter. Prestationer avser Konstnärsnämndens tjänster eller produkter som myndigheten åstadkommer medan effekter avser förändringar för målgrupperna till följd av deras insatser, förändringar som annars inte skulle ha inträffat.

I sin årsredovisning redovisar Konstnärsnämnden prestationer av två slag: stipendie- och bidragsgivning respektive åtgärder för att främja konstnärers villkor. Denna kategorisering visar att det finns flera beröringspunkter mellan myndighetens olika verksamhetsområden.

5.1.1 Regeringens krav på resultatredovisningen

I instruktionen och regleringsbrevet anger regeringen särskilda krav på Konstnärsnämndens åiterrapportering, utöver de krav som gäller alla myndigheters årsredovisning. Konstnärsnämnden ska följa upp det regionala utfallet av verksamheten samt redovisa resultat av bidragsgivningen, programverksamheten och bidragsgivningen för internationellt utbyte. Myndigheten ska även åiterrapportera Kulturbryggans verksamhet.

Konstnärsnämnden ska också redovisa arbetet med att bevaka och analysera konstnärers situation och med att sprida kunskap och ge råd om

trygghetssystemen. Myndigheten ska även bedöma hur verksamheten bidrar till att genomföra *Agenda 2030 för en hållbar utveckling*. Redovisningen av alla resultat ska, om det inte är uppenbart irrelevant, vara uppdelad på kön och innehålla en analys av eventuella skillnader mellan kvinnor och män.

Regeringen anger dessutom i regleringsbrevet att Konstnärsnämnden ska definiera och redovisa de kvalitativa aspekterna av verksamhetens resultat.

5.1.2 Årsredovisningen täcker in myndighetens olika uppgifter

I sin årsredovisning presenterar Konstnärsnämnden ett stort antal aktiviteter och prestationer inom de fyra verksamhetsområdena

- analys och kunskap om konstnärernas villkor och andra främjande åtgärder
- stipendier och bidrag
- internationellt
- Kulturbryggan.

Resultatredovisningen täcker på så vis myndighetens olika uppgifter och kan sägas svara upp mot de krav som regeringen ställer på redovisningen.

5.1.3 Otydligt hur myndighetens prestationer bidrar till olika aspekter på kvalitet

Konstnärsnämnden utgår i sin resultatredovisning från de nationella kulturpolitiska målen, sin instruktion och uppdragen från regeringen. Utifrån instruktionen har Konstnärsnämnden tolkat sitt övergripande mål för verksamheten som att främja den konstnärliga utvecklingen. Myndigheten anger ett antal kvalitetsaspekter i anslutning till sina olika uppgifter och där Statskontoret bland annat kan urskilja

- att nå ut med information och bidra till en positiv utveckling av konstnärspolitiska frågor
- att ta fram hållbara uppgifter som stödjer sig på statistik och forskning

- att rekrytera kompetenta ledamöter
- att följa upp stödformerna
- att ha en god kvalitet i de administrativa förfarandena.

Resultatredovisningen ger dock ingen samlad bild över vilka kvalitetsaspekter myndigheten använder för att bedöma sina prestationer och resultat. När Konstnärsnämnden redovisar sina kvalitetsaspekter saknas ofta beskrivningar av hur myndigheten arbetar för att säkerställa dessa aspekter. Till exempel beskrivs inte processen för att utse ledamöter, vilket är en central process för Konstnärsnämndens verksamhet. Konstnärsnämnden tar även upp och redogör för handläggningstider men det framkommer inte om handläggningstider används som en kvalitetsaspekt eller inte.

Ett ytterligare exempel på kvalitetsaspekter gäller de administrativa förfarandena. Konstnärsnämnden beskriver att man under 2015 fortsatt arbetet med att skapa en koppling mellan ärendehanteringssystemet och ekonomisystemet men att arbetet inte kunnat slutföras. Några förklaringar ges dock inte. Vad gäller kvalitetsaspekten att stödja sig på statistik och forskning beskriver myndigheten sitt arbete med den omfattande inkomstundersökningen. För att nå en god kvalitet och få ett bra underlag för den undersökningen tecknade Konstnärsnämnden bland annat särskilda avtal med Statistiska centralbyrån.

När Konstnärsnämnden redogör för respektive verksamhetsområde i årsredovisningen gör myndigheten också en samlad bedömning av prestationerna. Det är dock svårt att utifrån beskrivningarna bedöma i vilken utsträckning de enskilda prestationerna bidrar till att myndigheten lever upp till kvalitetsaspekterna.

5.1.4 Ambition att mäta effekter på kort sikt

Både Konstnärsnämnden och Kulturdepartementet framhåller i intervjuer med oss att det är svårt att mäta effekterna av Konstnärsnämndens verksamhet. Effekterna uppstår på lång sikt och det är även svårt att skilja på effekter som kan tillskrivas Konstnärsnämndens insatser från andra faktorer.

Konstnärsnämnden försöker, trots svårigheterna, att mäta effekter på kort sikt. I ett utkast till plan för Konstnärsnämndens uppföljning för

2016–2018 finns en utförlig beskrivning av exempelvis metod och tidsramar för uppföljningen.⁵⁴ Planen innehåller förslag på hur uppföljningen skulle kunna utvecklas men avser främst stipendier, bidrag och programverksamheten. Även i årsredovisningen redogör myndigheten för olika sätt att följa upp och mäta resultat av verksamheten.

5.1.5 Enkäter till konstnärer en vanlig form av uppföljning

Konstnärsnämndens vanligaste metod för uppföljning är att skicka ut enkäter till konstnärer några år efter det att de har fått ekonomiskt stöd. Enkäterna skickas till de konstnärer som har beviljats såväl nationellt som internationellt bidrag och residens. Uppföljningen sker enligt en flerårsplan som beskrivs i det ovan nämnda utkastet till arbetsplan. Det stöd som myndigheten följer upp mest kontinuerligt avser de bild- och formkonstnärer som har beviljats tvååriga arbetsstipendier. Detta stöd har myndigheten följt upp sedan 20 år tillbaka i form av årliga enkäter.

Konstnärsnämnden följer även upp sin stipendie- och bidragsgivning genom att mäta handläggningstider och hur många som ansöker om bidrag digitalt. Myndigheten följer också upp utformningen av stödsystemen genom dialog i styrelsen och i besluts- och beredningsgrupperna.

Konstnärsnämnden följer regelbundet upp antalet besök på Konstnärsguiden, vilket är en del i myndighetens uppgift att bevaka trygghetssystemen. Konstnärsnämnden följer även upp i vilken utsträckning rapporterna sprids.

I utkastet till uppföljningsplan nämns även muntliga metoder att använda framöver. Intervjuer, fokusgrupper och referensgrupper beskrivs som viktiga för att samla in synpunkter på en viss verksamhet eller i en viss fråga.

5.2 Några resultat av verksamheten

Som vi tidigare har nämnt redovisar Konstnärsnämnden årligen en stor mängd aktiviteter och prestationer i sin årsredovisning. I det följande

⁵⁴ Konstnärsnämnden 2016-10-24.

redovisar vi ett urval av resultat i förhållande till de mål och kvalitetsaspekter som myndigheten har satt upp. Endast i vissa fall har myndigheten angett mål och kvalitetsaspekter som resultaten kan bedömas mot.

5.2.1 Antalet bidragsansökningar ökar

Varje år inkommer cirka 6 000–8 000 ansökningar till Konstnärsnämnden. Under 2015 inkom 8 229 ansökningar, inklusive ansökningar till Kulturbryggan. Undantaget Kulturbryggan är det en ökning med 5 procent jämfört med 2014. I jämförelse med 2005 är ökningen 18 procent. Konstnärsnämnden kommenterar att ökningen kan vara en följd av att de har ökat antalet informationsmöten i landet om myndighetens bidragsgivning samt att en kommunikator har anställts som har utvecklat Konstnärsnämndens nyhetsbrev och webbplats.

I ett längre tidsperspektiv finns det flera troliga förklaringar till varför antalet ansökningar har ökat. Konstnärsnämnden pekar i budgetunderlaget för 2017–2019 på ett ökat antal verksamma konstnärer inom alla områden, men även på en påtaglig genbreddning inom flertalet konstområden.

5.2.2 Utbetalda medel ökar till följd av ändrade redovisningsprinciper

Även om antalet bidragsansökningar har ökat har Konstnärsnämndens utbetalda medel legat på en relativt konstant nivå under de senaste åren. Den ökning mellan 2014 och 2015 som kan utläsas i tabell 6 för stipendier och bidrag exklusive Kulturbryggan förklaras framför allt av att Konstnärsnämnden har ändrat sina redovisningsprinciper efter Riksrevisionens rekommendationer. Förändringen gäller gränsdragningen mellan vad myndigheten redovisar som transfereringar respektive driftskostnader. Kostnader för hyra av ateljéer, studios och boende redovisas nu som transfereringar. Tidigare redovisades de som driftskostnader.

Tabell 6 Utbetalda stipendier och bidrag 2011–2015, tusen kronor

År	2011	2012	2013	2014	2015
Stipendier och bidrag	123 307	120 606	120 994	126 573	131 195
Kulturbryggan	-	-	-	-	11 300
Inkomstgarantier	15 558	16 500	16 253	15 217	14 666

Källa: Konstnärsnämndens årsredovisningar.

5.2.3 De flesta konstnärer ansöker om bidrag digitalt

Konstnärsnämnden arbetar för att effektivisera handläggningen. En del i detta är att få fler att ansöka om bidrag digitalt. Målet är att 98 procent av ansökningarna ska komma in digitalt. Under 2015 ansökte 92 procent digitalt, en ökning från 89 procent året innan.

Det pågår ett arbete inom myndigheten med att länka ihop det digitala ärendehanteringssystemet för stipendie- och bidragsansökningar med ekonomisystemet. Enligt Konstnärsnämnden kommer ett sådant system att bidra till en ökad säkerhet och tillförlitlighet, men även till en effektivare handläggning.⁵⁵ Av årsredovisningen 2015 framgår att arbetet med att länka ihop systemen inte kunde slutföras under året. Några förklaringar till detta lämnas dock inte.

5.2.4 Den regionala fördelningen speglar ansökningarnas fördelning

Konstnärsnämnden ska enligt förordning fördela sina stipendier och bidrag till konstnärer över hela landet.⁵⁶ Deras redovisningar av den geografiska fördelningen visar att konstnärer i samtliga län och regioner har arbetat med stöd beslutade av Konstnärsnämnden. Konstnärsnämnden konstaterar att den geografiska spridningen av ansökningarna motsvarar var konstnärerna är bosatta i Sverige. De regionala skillnaderna i tilldelningen är visserligen stora men avspeglar i stort antalet inkomna ansökningar fördelade på län och regioner. Konstnärsnämnden konstaterar att Stockholms län är något gynnat.

5.2.5 Enkäterna visar att bidragen har betydelse för konstnärerna

År 2013 ställde Konstnärsnämnden en enkät till alla konstnärer, oavsett konstform, som hade beviljats arbetsstipendier under perioden 2010–2011. Svarefrekvensen i denna undersökning var 57 procent.⁵⁷ Konstnärsnämndens uppföljning visar att bidragen har betydelse för konstnärernas utveckling, att de bidrar till att konstnärerna kan visa upp sitt

⁵⁵ Konstnärsnämndens budgetunderlag 2017–2019.

⁵⁶ Förordning (1976:528) om bidrag till konstnärer.

⁵⁷ Mejl från Konstnärsnämnden 2017-01-17.

arbete i fler forum samt att de kan avstå från annat arbete för sin försörjning. Det internationella kulturutbytet uppges leda till ökade arbetsrelaterade kontakter och internationella samarbeten för konstnärerna.

Även kvaliteten i de administrativa förfarandena i bidragsfördelningen följs upp. Under 2013 skickade Konstnärsnämnden ut en enkät till konstnärer som hade ansökt om medel digitalt. Svarsfrekvensen var dock bara 42 procent. Av de svarande uppgav 60 procent att det var lätt att använda sig av ansökningssystemet medan 33 procent tyckte att det varken var lätt eller svårt. Konstnärsnämnden har inte kommenterat utfallet av undersökningen i någon årsredovisning men de noterar i redovisningen för 2015 att det är färre sökande som ställer frågor till myndigheten i samband med sina digitala ansökningar.

5.2.6 Analys- och utredningsverksamheten fokuserar på konstnärers villkor

Konstnärsnämnden arbetar brett för att analysera och sprida kunskap om konstnärers villkor och med uppgiften att bevaka trygghetssystemet i förhållande till konstnärlig verksamhet. Resultatet av verksamheten sprids via bland annat rapporter, samverkanskonferenser med kulturchefer i regioner och landsting samt i öppna samtal som myndigheten både bjuds in till eller själva anordnar. Myndigheten menar att dessa aktiviteter bidrar till att Konstnärsnämnden når den uppsatta kvalitetsaspekten som handlar om att lyfta konstnärspolitiska frågor.

Konstnärsnämnden menar även att deras omfattande remissarbete och yttranden i trygghetsfrågor, upphovsrättsliga frågor, pensionsfrågor och kulturpolitiska utredningar långsiktigt främjar villkoren och möjligheterna för konstnärerna att försörja sig på sin konstnärliga verksamhet. Ett resultat som kan utläsas är att antalet konstnärer som hamnar fel i skatte- och trygghetssystemen inte tycks öka.

5.2.7 Rapporter sprider kunskap om konstnärers villkor

Under 2015 och 2016 gav Konstnärsnämnden ut totalt 9 rapporter, varav 3 avser återrapportering av regeringsuppdrag. Verksamheten har ökat jämfört med tidigare år då de gav ut 1–2 rapporter årligen. Samtidigt har publikationerna olika karaktär och omfattning vilket gör att antalet inte säger så mycket om vilket arbete som krävs för att ta fram dem. Under

2016 genomförde Konstnärsnämnden till exempel den omfattande undersökningen om konstnärers demografi, inkomster och sociala villkor, vilken tog mycket resurser i anspråk. I tabell 7 visar vi ett urval av de utgivna publikationerna de två senaste åren.

Tabell 7 Urval av utgivna publikationer vid Konstnärsnämnden, 2015 och 2016

Publikationer från Konstnärsnämnden 2015 och 2016

Statistik- och fördjupningsrapport – Stipendier och bidrag inklusive de internationella programmen och Kulturbryggan (2016).

Självrensning, yttrandejämlighet och yttrandefrihet (2016). En rapport av professor Ludvig Beckman.

Konstnärlig kvalitet med demokratiska perspektiv (2016). Jämställdhetsintegrerad bedömning av ansökningar om bidrag och stipendier av Eva Mark (rapporten är en del i myndighetens arbete med jämställdhetsintegrering).

Policyhandbok om konstnärliga residens (2016). Framtagen av den OMC-grupp som är experter på konstnärliga residens och där Konstnärsnämnden var Sveriges representant under 2011–2014.

Översyn av statens nuvarande insatser inom dansområdet (2015). Redovisning av ett regeringsuppdrag att tillsammans med Statens Kulturråd och i dialog med Riksteatern analysera och bedöma hur statens insatser motsvarar dagens och framtida utvecklingsbehov.

Konstnärsnämndens undersökningar om konstnärer med utländsk bakgrund (2015). Rapport om antalet ansökningar från och andel beviljade ansökningar till konstnärer med utländsk bakgrund.

Källa: Konstnärsnämndens webbplats, hämtad 2016-11-14.

Samtliga rapporter distribueras som öppna pdf-filer på Konstnärsnämndens webbplats och som länkar i informationsbrev. Med undantag för regeringsuppdraget har varje rapport i tabellen ovan tryckts i 500–800 exemplar.⁵⁸ Konstnärsnämnden beskriver att rapporterna kan fortsätta att spridas och komma till användning flera år efter publicering. Ett exempel är en undersökning från 2013 om enprocents-regeln, det vill säga

⁵⁸ Mejl från Konstnärsnämnden 2016-11-28.

att 1 procent av offentliga byggkostnader ska gå till offentlig konst i en region eller landsting. Rapporten används fortfarande.

5.2.8 Internationellt präglad verksamhet utvecklar konstnärernas kontakter och konstnärskap

Konstnärsnämnden har tagit fram en strategi för sitt internationella arbete som omfattar hela Konstnärsnämndens verksamhet.⁵⁹ I strategin beskrivs bland annat att myndighetens programverksamhet är tätt sammanlänkad med bidragsverksamheten, eftersom bidrag för exempelvis residens och resebidrag ingår i programmen. Även analysverksamheten främjar det interkulturella utbytet eftersom myndigheten till exempel översätter utländska rapporter till svenska och även ska översätta delar av den nyligen publicerade inkomstundersökningen till engelska.

Stöd för internationellt utbyte och residensverksamheterna följs upp via enkäter till konstnärer som har beviljats stöd. Uppföljningen visar att residens, expertbesök och informationsverksamhet utvecklar konstnärernas kontakter med exempelvis utländska institutioner och publik. Konstnärsnämnden framhåller också i sin årsredovisning att svenska konstnärer som vistas på utländska residens fungerar som ambassadörer för svensk konst samt sprider kunskap om förekomsten av och formerna för det statliga stödet till konstnärer som är bosatta i Sverige.

5.3 Samverkan och informations spridning är viktigt

Karaktären på Konstnärsnämndens uppdrag och verksamhet är av sådan art att det är centralt med samverkan och informations spridning för att nå ut med resultat och nå effekter. Konstnärsnämnden vänder sig till konstnärer inom flera konstområden och till aktörer inom många samhällssektorer. Det är därför viktigt att nå ut med information om sökbara bidrag och residens, hur beslutsprocesserna för bidragsfördelningen ser ut samt om analys- och utredningsverksamheten. Det är vidare av vikt att regioner och lokala organisationer känner till möjligheterna att skapa residens.

⁵⁹ Konstnärsnämnden 2013-05-27.

5.3.1 Webbplatsen är en viktig kommunikationskanal

Konstnärsnämndens webbplats fyller en viktig funktion för att nå ut med information. Antalet så kallade unika besökare på webbplatsen har ökat något de tre senaste åren. Under 2015 uppgick de till närmare 120 000.

Konstnärsnämnden informerar om beslutsprocesser till berörda som har fått sin ansökan behandlad i samband med besluts- eller avslagsmeddelande. Konstnärerna kan också nå Konstnärsnämndens handläggare för att ställa frågor om stödsystemen. Myndigheten ordnar också informationstillfällen runt om i Sverige.

5.3.2 Synpunkter på att kommunikationen kan förbättras

Konstnärsnämndens anställda och företrädare för myndighetens målgrupper anger dock i intervjuer med oss att myndighetens information och kommunikation kan bli ännu bättre, bland annat information om hur myndigheten fattar beslut om stipendier och bidrag. Synpunkterna handlar också om att Konstnärsnämnden skulle kunna ta mer egna initiativ till att informera om stipendier och bidrag. Nu informerar myndigheten främst när andra aktörer bjuder in dem att delta vid olika sammankomster.

Resultaten från Konstnärsnämndens kompetensinventering från 2015 som vi tidigare har refererat till pekar också på att webbplatsen behöver utvecklas. Det pågår för närvarande ett arbete inom myndigheten med att utveckla information om stipendier och bidrag.

På webbplatsen har Konstnärsnämnden en aktuell lista över samtliga residens i Sverige och utlandet för att förbättra kännedomen om dem. De menar att listan har lett till att regioner, kommuner och organisationer i högre grad dels stödjer framväxten av residensen, dels efterfrågar stöd och kompetens för att skapa nya residens.

5.3.3 Konstnärsguiden uppdateras kontinuerligt

Konstnärsnämnden mäter även antalet besökare på Konstnärsguiden. För att öka användbarheten i besöksmättet har myndigheten definierat ett kvalitetsbesök. När en besökare har tillbringat minst en minut på en eller flera av Konstnärsguidens sidor räknas det som ett kvalitetsbesök.

Företrädare för konstnärsorganisationer uppger i intervjuer med oss att Konstnärsguiden fyller en viktig funktion men att den kan utvecklas. Företrädarna saknar bland annat information om hur olika stipendier förhåller sig till ersättningar som regleras i det allmänna socialförsäkrings-systemet och av arbetslöshetskassorna.

Enligt Konstnärsnämndens verksamhetsplan uppdateras Konstnärsguiden två gånger per år för att fånga upp förändringar i systemen. I det arbetet för de samtal med bland andra Försäkringskassan, Skatteverket och konstnärsorganisationerna genom KLYS.

5.3.4 Svårt att mäta effekter av samverkan

Konstnärsnämnden har ett uppdrag att främja konstnärers möjlighet att utveckla sitt konstnärskap. För att utföra det uppdraget behöver Konstnärsnämnden samverka med andra aktörer som till exempel myndigheter, kommuner, organisationer och olika nätverk inom alla sina verksamhetsområden. Inom analysverksamheten och den internationella verksamheten anordnar myndigheten bland annat seminarier och projekt tillsammans med andra aktörer. Ett exempel inom bidragsgivningen är att Konstnärsnämnden, Kulturrådet och Musikverket samverkar för att se till att konstnärer inte ska få ekonomiskt stöd hos flera myndigheter.

Samtidigt som samverkan är en viktig del i arbetet för att nå målet om att främja den konstnärliga utvecklingen är det svårt att mäta effekterna av samverkan eftersom den snarare är ett medel för att uppnå bra resultat i verksamheten. En effekt som Konstnärsnämnden ändå beskriver är att intresset för konstnärspolitiska frågor bland regionerna och landstingen sannolikt inte hade varit lika stort utan Konstnärsnämndens insatser i samverkansrådet.

Kultursamverkansmodellen har överlag visat att det finns behov av fördjupad samverkan mellan regionala och statliga parter. Som vi tidigare nämnt har det resulterat i att Konstnärsnämnden slutit överenskommelser med två regioner, Västra Götalandsregionen och Region Skåne. Överenskommelserna ska bland annat syfta till att främja villkoren för konstnärerna i respektive region. Konstnärsnämnden uppger att avtalet med Västra Götalandsregionen har lett till en ökad synlighet för de statliga konstnärspolitiska insatserna i regionen, vilket gjort att regionen i

sin tur har stärkt sitt stöd. Det pågår även diskussioner om att inrätta ett musikresidens i regionen.

5.4 En jämställdhetsintegrerad verksamhet

Som ett resultat av arbetet med jämställdhetsintegrering har Konstnärsnämnden bland annat tagit fram handlingsplaner och en policy.⁶⁰ Den nuvarande handlingsplanen gäller för 2015–2018 och täcker alla verksamheter inom myndigheten.

5.4.1 Mål och aktiviteter ska göra all verksamhet jämställdhetsintegrerad

Som vi tidigare har nämnt i avsnitt 4.1.5 anger Konstnärsnämnden effekt- och resultatmål för arbetet med jämställdhetsintegrering. Myndigheten har även sett över sina interna styrdokument utifrån ett jämställdhetsperspektiv och har strävat efter en jämställd sammansättning i sina två arbetsgrupper. Konstnärsnämnden beskriver sitt arbete med jämställdhetsintegrering som långvarigt.

I enlighet med handlingsplanen för jämställdhetsintegrering utbildar Konstnärsnämnden all personal och alla ledamöter. De ser till att informationsmaterial om stipendier och bidrag svarar upp mot de krav som jämställdhetsintegreringen ställer och publicerar studier om jämställdhet och kvinnliga och manliga konstnärers situation. Flera av dessa utredningar översätts och sprids också internationellt.

5.4.2 Ökad kunskap om jämställdhet inom Konstnärsnämnden

Konstnärsnämnden uppger att de har arbetat länge med jämställdhet, även om arbetet har intensifierats de senaste åren. Efter ett par år som JiM-myndighet (inom projektet Jämställdhetsintegrering i myndigheter) ser Konstnärsnämnden en markant höjning av kompetens och intresse bland både anställda och ledamöter för att jämställdhetsintegrera all verksamhet. Det fortsatta arbetet är därför främst inriktat på att sprida erfarenheter och material till fler utanför myndigheten.

⁶⁰ Konstnärsnämnden 2015-09-29 och Konstnärsnämnden 2012-12-25.

5.4.3 Bidragsfördelningen redovisas efter kön

Sedan 1998 har Konstnärsnämndens bidragsfördelning redovisats uppdelad på kön. Under 2015 började myndigheten att redovisa även Kulturbryggans bidragsfördelning uppdelad på kön. Myndigheten använder begreppet ”statistisk jämställdhet” vilket avser en fördelning där ett av könen är representerat eller förfogar över resurser till minst 40 procent. Konstnärsnämnden vill genom att arbeta med detta begrepp, i förhållande till hur ansökningarna fördelas på kön, kompensera för det underrepresenterade könet. Under 2015 fördelades 51 procent av myndighetens bidrag till kvinnliga sökanden. Kvinnorna fick 53 procent av de totala medlen.

5.5 Externa aktörers syn på verksamheten

Vi har intervjuat företrädare för Kulturdepartementet och myndighetscheferna för Kulturrådet och Kulturanalys för att få externa synpunkter på Konstnärsnämndens verksamhet och resultat. Vi har även vänt oss till ett par konstnärorganisationer för att få deras synpunkter och erfarenheter.

5.5.1 Regeringen är i stort nöjd med Konstnärsnämndens utveckling

I budgetpropositionerna redovisar regeringen framför allt utfallet av Konstnärsnämndens fördelning av stipendier och bidrag. Regeringen bedömer att myndigheten har utvecklats i positiv riktning genom att målmedvetet ha arbetat för att öka det utåtriktade arbetet och analysverksamheten. Regeringen menar att det fortfarande finns konstområden som inte har uppnått en jämställd fördelning när det gäller antalet upphovsmän och utövare. Därför anser regeringen att det är viktigt att Konstnärsnämndens arbete med jämställdhetsintegrering fortsätter.

5.5.2 Kulturdepartementet efterfrågar bättre resultatbedömningar

Det regeringen anför i budgetpropositionen bekräftas vid våra intervjuer med tjänstemän i Kulturdepartementet. Bland annat beskriver tjänstemännen att Konstnärsnämndens rapporter är viktiga underlag för departementet och ansvarigt statsråd. Även Konstnärsnämndens rapportering av jämställdhetsuppdraget uppges vara av värde.

Departementets tjänstemän anser däremot att det utifrån Konstnärsnämndens årsredovisningar är svårt att bedöma myndighetens resultat och de långsiktiga effekterna av stipendie- och bidragsverksamheten, samtidigt som departementet är medvetna om att det är svårt att mäta effekter. Departementet efterfrågar bättre beskrivningar av hur Konstnärsnämnden dels bedömer att stöden leder till att fler konstnärer kan vara verksamma, dels mäter och bedömer kvaliteten i sin verksamhet. Samtidigt uppfattas årsredovisningen i andra delar innehålla beskrivningar av väl många aktiviteter och prestationer.

5.5.3 Konstnärorganisationerna anser att Konstnärsnämnden fyller en viktig funktion

Tidigare i rapporten har vi beskrivit att konstellationen med en konstnärsmyndighet i kulturpolitiken är unik för Sverige. Vid intervjuer med företrädare för konstnärorganisationer framhålls just denna konstellation och den roll som Konstnärsnämnden har som betydelsefull för enskilda konstnärer. Genom både stipendie- och bidragsverksamheten samt analysverksamheten uppmärksammas konstnärers villkor.

Konstnärsnämnden anses ha ett gott anseende bland konstnärer, trots att majoriteten sökande inte beviljas ekonomiskt stöd. Företrädare för de konstnärorganisationer som vi har intervjuat förklarar detta med att Konstnärsnämnden är noga med att upprätthålla principen om ”arm-längds avstånd” och att konstnärer generellt har förtroende för myndighetens ledamöter och för bedömningsprocessen.

5.5.4 Andra kulturmyndigheters synpunkter

Vi har intervjuat myndighetscheferna för Kulturrådet respektive Kulturanalys. Båda ser Konstnärsnämndens verksamhet som en stor kunskapskälla på konstnärsområdet. Både rapporterna och bidragsgivningen uppfattas hålla god kvalitet.

En synpunkt som framkommer är att det finns risk för att delar av Kulturanalys och Konstnärsnämndens verksamheter överlappar varandra. Myndighetschefen för Kulturanalys anser samtidigt att de båda myndigheternas verksamheter kompletterar varandra och att myndighetscheferna har en väl fungerande samverkan.

5.6 Sammanfattande iakttagelser

Konstnärsnämnden redovisar många resultat och mäter vissa effekter

Konstnärsnämndens årsredovisning består i hög grad av beskrivningar av de aktiviteter och prestationer som myndigheten har utfört. Myndigheten redovisar många prestationer men det är svårt att, utifrån deras beskrivningar, bedöma i vilken utsträckning de enskilda prestationerna bidrar till att myndigheten lever upp till de aspekter på kvalitet som de själva har formulerat.

Konstnärsnämndens främjande uppdrag gör det svårt att mäta effekter av verksamheten. Myndigheten försöker trots detta att fånga in några effekter på kort sikt, främst via enkätundersökningar till konstnärer som har fått bidrag. De har också tagit fram ett förslag till plan för uppföljning av sin verksamhet. Planen fokuserar främst på program- respektive bidrags- och stipendieverksamheten.

Genomförda uppföljningar visar på relativt god måluppfyllelse

Konstnärsnämndens uppföljningar hittills visar att bidragsgivningen och det internationella utbytet uppfyller målet om att främja konstnärers möjligheter att utveckla sitt konstnärskap. Konstnärsnämnden har även en jämställd fördelning av bidrag och stipendier. Vidare redovisar myndigheten den regionala spridningen av dessa stöd.

Konstnärsnämndens egeninitierade publikationer har blivit fler till följd av att analysfunktionen har utvidgats. Det är dock svårt att bedöma i vilken utsträckning det har bidragit till en ökad måluppfyllelse för analysverksamheten.

Konstnärsnämndens externa kommunikation kan förbättras

Som ett led i att främja konstnärlig utveckling genomför Konstnärsnämnden flera aktiviteter och arbetar brett för att nå ut till både enskilda konstnärer, regeringen och regioner. Det gör det viktigt för myndigheten att nå ut med information om sin verksamhet. Både myndighetens medarbetare och externa intressenter anser att Konstnärsnämndens kommunikation kan förbättras.

Externa aktörer är överlag nöjda men Kulturdepartementet efterfrågar resultatbedömningar

Företrädare för konstnärorganisationer anser att Konstnärsnämnden fyller en viktig funktion för enskilda konstnärer. Myndigheten anses ha ett gott anseende bland konstnärer, trots att majoriteten inte beviljas ekonomiskt stöd. Kvaliteten i såväl bidragsgivningen och rapporterna uppfattas som god av både Kulturrådet och Kulturanalys.

Regeringen är i stort nöjd med hur Konstnärsnämndens verksamhet har utvecklats. Företrädare för Kulturdepartementet efterfrågar dock tydligare bedömningar av verksamhetens resultat och kvalitet.

Arbetet med jämställdhetsintegrering bedrivs på flera plan

Konstnärsnämnden arbetar med en tydlig målstyrning för att integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet. Såväl verksamheter som bidragsfördelning och analysverksamhet som interna styrdokument och utbildningar för personal ingår i arbetet. Kunskapen inom myndigheten har ökat om hur Konstnärsnämnden kan integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet.

6 Viktiga framtidsfrågor

I det här kapitlet gör Statskontoret en samlad bedömning av hur Konstnärsnämnden utför sitt uppdrag. Bedömningen bygger på de iakttagelser vi har redovisat i de tidigare kapitlen. Vi lyfter också fram frågor som vi bedömer har särskilt stor betydelse för Konstnärsnämndens verksamhet och resultat framöver.

6.1 Statskontorets samlade bedömningar

Statskontorets övergripande bedömning är att Konstnärsnämnden i allt väsentligt fullgör sitt uppdrag att främja konstnärers möjligheter att utveckla sitt konstnärskap och verka för konstnärlig utveckling. Konstnärsnämndens egna uppföljningar visar i allmänhet på goda resultat och omdömena från några viktiga externa aktörer är i huvudsak positiva. Myndigheten behöver dock under närmaste tiden uppmärksamma frågor som rör myndighetens interna funktionssätt för att säkerställa transparens och att de samlade resurserna används på ett effektivt sätt.

6.1.1 Konstnärsnämnden fullgör i allt väsentligt sitt uppdrag

Statskontoret bedömer att Konstnärsnämnden i allt väsentligt fullgör sitt uppdrag och uppfyller regeringens mål för bidragsgivningen. Det underrepresenterade könet gynnas i bidragsgivningen och myndigheten redovisar den regionala spridningen av sin bidragsfördelning. Vi konstaterar också att konstnärerna anser att de statliga bidragen stödjer deras internationella utbyte. Konstnärsnämnden bedriver även ett aktivt arbete för ett sådant utbyte och arbetar bland annat genom de regionala kontakterna för att få fram fler konstnärliga residens.

Kvaliteten i bidragsgivningen garanteras i hög grad av de arvoderade ledamöterna i Konstnärsnämndens berednings- och beslutsorgan. Konstnärsnämnden har under senare år även uppmärksammat den jävsproblematik som är en uppenbar risk i stipendie- och bidragsfördelningen och har försökt hantera den med interna rutiner.

Konstnärsnämnden gör också egna utredningar, ger ut publikationer och sprider information om konstnärers ekonomiska och sociala villkor samt svarar för en webbplats avsedd för konstnärer om skatte- och trygghets-systemens utformning. Den externa kritiken mot verksamheten handlar främst om att Konstnärsnämnden kan bli bättre på sin kommunikation och informationsspridning.

6.1.2 Regeringen ger Konstnärsnämnden relativt stort mandat

Regeringen ger genom sin resultatstyrning och finansiella styrning Konstnärsnämnden ett relativt stort mandat att själva avgöra hur verksamheten ska genomföras och utvecklas samt hur mycket medel myndigheten kan använda från ett av sakanslagen för sin förvaltning.

Parallellt med detta har regeringen på andra sätt satt tydliga ramar för verksamheten. Bidragsfördelningen styrs av förordningar, även om dessa uppfattas ha blivit omoderna. Regeringen har också ett stort inflytande över delar av Konstnärsnämndens verksamhet, regeringen beslutar till exempel om de särskilda beslutsorganens antal och sammansättning. Genom sin utnämningssmakt tillsätter regeringen ledamöterna i myndighetens styrelse men också i myndighetens två andra beslutsorgan. Till en del minskar detta Konstnärsnämndens möjligheter att själv kunna påverka sin organisering och att utföra verksamheten effektivt.

6.1.3 Svårt att bedöma om resurserna används effektivt

Statskontoret anser att det är svårt att bedöma om Konstnärsnämnden använder sina resurser effektivt. Det har till en del att göra med att Konstnärsnämndens organisation är snårig med många besluts- och beredningsorgan och beslutsvägar. Det har också att göra med att verksamhetsindelningen varierar och att dess koppling till kostnadsredovisningen är svag.

I sin årsredovisning gör Konstnärsnämnden ingen samlad analys av verksamhetens kostnader och kostnadsutveckling. Till exempel delar myndigheten upp kostnaderna för verksamheten på områdena stipendier och bidrag respektive analys och utredning, men de ställer inte kostnaderna i relation till hur prestationerna har utvecklats inom dessa båda verksamheter.

Konstnärsnämndens årliga resultatredovisning ger i stora delar en heläckande bild av myndighetens verksamhet och resultat. Men det stora antalet redovisade prestationer gör det svårt att få en bild av det samlade resultatet och att följa hur verksamheten har utvecklats. Statskontoret anser också att det är svårt att utläsa vilka åtgärder och prestationer som Konstnärsnämnden bedömer som särskilt viktiga för att stärka kvaliteten i verksamheten.

6.1.4 Flera utmaningar till följd av den utvidgade verksamheten

Under senare år har Konstnärsnämndens uppgifter utökats och verksamheten har därigenom fått en större omfattning. Kulturbryggan har relativt nyligen inordnats i Konstnärsnämnden, analysverksamheten har utökats och den internationella programverksamheten omfattar fler konstområden. Med detta har också följt fler anställda, nya målgrupper och mer pengar att fördela. I takt med förändringarna har även kostnaderna för verksamheten ökat. Denna utveckling har också medfört att myndighetens uppgifter har närmat sig andra kulturmyndigheters, som Kulturrådet och Kulturanalys. Konstnärsnämndens successivt vidgade uppdrag med bland annat fler beslutsorgan och mer pengar att hantera har ökat kraven på deras interna styrning. Sammantaget innebär detta att Konstnärsnämnden har flera utmaningar att hantera framöver.

6.2 Viktiga frågor för Konstnärsnämnden framöver

Konstnärsnämnden har redan behövt ta itu med ett antal utmaningar i verksamheten till följd av de utökade uppgifterna. Det är dock för tidigt att bedöma resultatet av de förändringar som myndigheten nu genomför i organisationen och den interna styrningen. Statskontoret bedömer därför att myndigheten har delvis samma, delvis nya utmaningar att hantera framöver. Det kommande bytet av myndighetschef och arbetet med att genomföra de pågående utvecklingsaktiviteterna är två utmaningar i närtid.

6.2.1 Ge den nya myndighetschefen en bra start

En ny myndighetschef (direktör) ska tillträda för Konstnärsnämnden när förordnandet för den nuvarande löper ut den 1 juni 2017. Statskontoret

anser att det är viktigt att Konstnärsnämndens styrelse och direktör noga planerar för överlämnandet så att den nya direktören får en bra start och att kompetensförlusterna för verksamheten minimeras. Direktören behöver dela med sig av erfarenheter och kunskap och se till att det finns en aktuell dokumentation över bland annat organisation och ansvarsfördelning samt viktiga processer och pågående utvecklingsarbete i verksamheten.

Statskontoret bedömer att detta är särskilt viktigt eftersom den nuvarande direktören har varit förordnad sedan 2004. Ledarskapet i myndigheten har hittills i hög grad varit koncentrerat till direktören och en ställföreträdande direktör. Det har gjort att endast ett fåtal personer har kunskap om och överblick över den samlade verksamheten.

6.2.2 Fullfölj arbetet med att tydliggöra ansvarsfördelningen

Statskontoret ser i första hand fördelar med de organisatoriska förändringar som Konstnärsnämnden nu genomför. Myndigheten har inrättat nya chefsbefattningar och en ny ledningsgrupp samt tagit fram en kompletterande intern arbetsordning som tydliggör chefernas ansvarsområden. Statskontoret vill i detta sammanhang betona vikten av att Konstnärsnämnden fullföljer arbetet med att delegera och ytterligare tydliggöra ansvaret inom myndigheten genom att precisera uppgifter och ansvar för enskilda medarbetare.

6.2.3 Följ upp organisationsförändringen och justera vid behov

Det är viktigt att Konstnärsnämnden följer upp vilka effekter organisationsförändringarna får för möjligheten att samarbeta, effektivisera och minska sårbarheten i verksamhetens olika delar. Statskontorets erfarenheter från organisationsförändringar på andra områden visar också att det brukar ta tid innan förändrade roller, ansvarsförhållanden och samarbetsformer sätter sig i en organisation. Det gäller att ha tålamod, men samtidigt vara vaksam på behov av justeringar. Den nya organisationen möter behov som behöver tillgodoses i myndigheten men blir samtidigt relativt chefstät med få anställda i de enskilda enheterna och funktionerna. Nästan var femte anställd kommer nu att ingå i ledningen av verksamheten.

6.2.4 Säkerställ den interna styrningen och kontrollen

Statskontoret anser att Konstnärdsnämndens pågående arbete med att stärka den interna styrningen och kontrollen är väl motiverat. Det är dock för tidigt att bedöma resultatet av insatserna.

Konstnärdsnämnden har hittills sett över sina arbetsrutiner och tagit fram vissa centrala styrdokument. Även det administrativa stödet har förstärkts det senaste året, bland annat genom att myndigheten har lagt över mer uppgifter på Statens servicecenter och med hjälp av en konsult utvecklar arkivhållningen. Samtidigt har arbetet med att länka ihop det digitala ärendehanteringssystemet för stipendie- och bidragsansökningar med ekonomisystemet inte kunnat slutföras som det var planerat. Konstnärdsnämndens konsultkostnader har ökat som en följd av behovet av extern kompetens. Det är därför viktigt att myndigheten följer upp och säkerställer att insatserna får önskad effekt samt att konsultkostnaderna blir rimliga och håller sig inom budgeten.

6.2.5 Genomför en risk- och sårbarhetsanalys

Konstnärdsnämnden behöver genomföra en risk- och sårbarhetsanalys som täcker den samlade verksamheten. Statskontoret anser att det är angeläget att Konstnärdsnämnden identifierar riskerna för verksamheten mot bakgrund av att den har blivit mer omfattande och digitaliserad sedan den senaste riskbedömningen genomfördes för drygt tio år sedan. Vissa risker kan få stora konsekvenser för en liten myndighet som Konstnärdsnämnden. En riskanalys är ett verktyg för att öka myndighetens förmåga att hantera den sårbarhet som kan uppstå vid till exempel frånvaro inom viktiga funktioner.

6.2.6 Styrelsen bör fortsatt följa förändringsarbetet

Konstnärdsnämndens styrelse har varit involverad i myndighetens utvecklingsarbete som en naturlig del i styrelsens ansvar för verksamheten. Statskontoret bedömer att styrelsen fortsatt behöver följa arbetet och särskilt uppmärksamma frågor som berör den interna styrningen, Konstnärdsnämndens funktionssätt och utvecklingsbehov. Det innebär bland annat att försäkra sig om att de organisatoriska förändringarna får önskad effekt och att säkerställa att verksamheten i övrigt håller god kvalitet och att Konstnärdsnämndens samlade resurser används effektivt.

6.2.7 Involvera medarbetarna i utvecklingsarbetet

Statskontoret anser att Konstnärsnämnden bör skapa arbetsformer som bättre tar till vara medarbetarnas kunskaper, erfarenheter och engagemang i såväl den löpande verksamheten som det långsiktiga utvecklingsarbetet. En bra samverkan mellan ledning och medarbetare är viktig, inte minst nu när pågående förändringar i organisation och arbetsätt ska realiseras.

En studie från Statskontoret om utvecklat medarbetarskap och ledarskap visar att det generellt finns tydliga samband mellan i vilken utsträckning medarbetarnas kompetens tas till vara och i vilken utsträckning de är delaktiga i att utveckla verksamheten.⁶¹

6.2.8 Förbättra den externa kommunikationen

Konstnärsnämnden behöver enligt både medarbetare och externa intressenter förbättra informationen och kommunikationen om sin verksamhet för att bättre nå ut till konstnärerna. Statskontoret anser därför att Konstnärsnämnden närmare bör undersöka om formerna för och nivån på nuvarande information och kommunikation motsvarar målgruppernas behov. I detta sammanhang bör Konstnärsnämnden också undersöka om det finns överlappningar mellan Konstnärsnämndens och Tillväxtverkets webbplatser som riktar sig till konstnärligt verksamma respektive näringsidkare inom den kulturella och kreativa sektorn.

6.2.9 Gör en samlad analys av stödet till konstnärerna

Statskontoret anser att Konstnärsnämnden bör överväga att göra en mer samlad analys av vad myndighetens stöd till konstnärer ger för resultat, till exempel genom en fördjupad uppföljning. Konstnärsnämnden följer i dag upp verksamheten löpande, främst genom enkäter till konstnärer som har beviljats ekonomiskt bidrag. En djupare och mer samlad analys kan ge ett bättre underlag för myndighetens framtida prioritering mellan olika typer av främjande insatser. Det gäller till exempel i valet mellan att fördela ekonomiskt bidrag eller att stödja konstnärerna genom andra främjande insatser. Analysen skulle också kunna ge regeringen en bättre bild av myndighetens resultat. Statskontoret bedömer att en sådan analys med fördel kan genomföras i dialog med den utredning som för

⁶¹ Statskontoret 2016.

närvarande ser över de statliga insatserna för professionellt verksamma konstnärer.

6.3 Viktiga frågor för regeringens styrning

Regeringen styr genom sin utnämningssmakt tillsättningen av enskilda ledamöter i myndighetens särskilda beslutsorgan samtidigt som den finansiella styrningen ger Konstnärsnämnden vida ramar att utveckla verksamheten. Statskontoret anser att det finns skäl för regeringen att överväga vissa förändringar i styrningen.

6.3.1 Överlåt utnämningssmakt till Konstnärsnämnden

Statskontoret anser att regeringen bör överväga att överlåta till Konstnärsnämndens styrelse att utse ledamöterna i de två beslutsorganen Bildkonstnärsfonden och Kulturbryggan.

Vi bedömer att det skulle göra styrkedjan och ansvarsförhållandena tydligare mellan regeringen och Konstnärsnämnden samt mellan styrelsen och de två beslutsorganen. Risken för att det uppstår glapp mellan ledamöternas förordnanden som påverkar organets beslutsförhet skulle sannolikt minska om Konstnärsnämnden fick ansvaret för utnämningen.

Kvaliteten i Konstnärsnämndens bidragsgivning förutsätter att personer med rätt kvalifikationer deltar i myndighetens berednings- och beslutsprocesser. Det talar för att Konstnärsnämnden har ett stort intresse av att få kompetenta ledamöter till beslutsorganen. De utser redan i dag ledamöter i sina arbetsgrupper och har således erfarenhet av sådana utnämningssprocesser. De har också genom sin dialog med Kulturdepartementet inför regeringens utnämningar redan i dag involverats i valet av ledamöter.

6.3.2 Fortsätt följa inordnandet av Kulturbryggan

Statskontoret anser att det finns skäl för regeringen att fortsatt följa inordnandet av Kulturbryggan i Konstnärsnämnden och vilka konsekvenser det får för myndighetens möjligheter att få en effektiv bidragsgivning. Kulturbryggan fördelar bidrag till projekt medan Konstnärsnämnden hittills har haft enskilda konstnärer som målgrupp. Inför inordnandet av Kulturbryggan betonade regeringen organets oberoende ställning. Vi ser en risk för att regeringens villkor och de olika målgrupperna kan

komma att påverka hur långt Konstnärsnämnden kan inordna Kulturbryggan och därmed samordna verksamheten med sin övriga bidragsgivning. Sedan inordnandet är Kulturbryggan en egen enhet med ett eget beslutsorgan. Statskontoret vill här peka på att förhållandet kan försvåra för Konstnärsnämnden att bli en organisatoriskt sammanhållen och effektiv myndighet.

6.3.3 Öka transparensen i myndighetens samlade förvaltningskostnader

Konstnärsnämndens anslagskonstruktion har en bristande transparens när det gäller dels hur mycket myndigheten får använda av anslag 5:2 för sin förvaltning, dels hur mycket den faktiskt använder. Statskontoret anser därför att regeringen bör ställa krav på Konstnärsnämnden att redovisa sina verksamhetskostnader mer utförligt, men även överväga att ange vilka högsta belopp per anslagspost som får användas för att täcka kostnaderna för myndighetens förvaltning.

Myndigheters förvaltningsanslag ger i regel regeringen bra förutsättning att få en samlad bild av myndighetens verksamhetskostnader. Det ger också regeringen bättre möjligheter att pröva myndighetens resursbehov. Den årliga uppräkningsavrapporteringen innebär också ett effektivitetstryck på verksamheten. Avsaknaden av ett högsta belopp för ett par anslagsposter innebär att regeringen inte har satt tydliga ramar för myndighetens resurstilldelning.

6.3.4 Följ Konstnärsnämndens utvecklingsarbete

Statskontoret anser att Kulturdepartementet i sin löpande dialog med Konstnärsnämnden bör följa de förändringar i organisationen och styrningen som myndigheten nu genomför. Utvecklingsarbetet syftar till att Konstnärsnämnden ska ta hand om sin utökade verksamhet på ett bättre sätt men även att de ska stärka den interna styrningen. Det är också viktigt att detta arbete inte avstannar i samband med att en ny myndighetschef tillträder.

Referenser

Håkan Rehnberg ordförande i styrelsen för Sveriges bildkonstnärskonstfond
2016-01-11 *Brev till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke.*

Kommittédirektiv 2016:93 *Konstnärers villkor.*

Konstnärskonstnämnden 1997-09-29 senast reviderad 2009-05-27 *Behandling av jäv inom Konstnärskonstnämnden.*

Konstnärskonstnämnden (2009) *Konstnärernas inkomster – en statistisk undersökning av SCB inom alla konstområden 2004–2005. 2:a tryckningen.*

Konstnärskonstnämnden 2012-10-25 *Konstnärskonstnämndens jämställdhetspolicy.* (Dnr KN Adm 2013/20).

Konstnärskonstnämnden 2013-05-27 *Strategi för Konstnärskonstnämndens internationella arbete 2013–2015.* (Dnr KN 2012/9298).

Konstnärskonstnämnden 2014-04-16 *Förändring av Konstnärskonstnämndens namn och Bildkonstnärskonstfonden i myndighetens organisation.*
Hemställan till Kulturdepartementet. (Dnr 2014/2868).

Konstnärskonstnämnden 2014-10-30 *Överenskommelse Västra Götalandsregionens kulturnämnd – Konstnärskonstnämnden.*

Konstnärskonstnämnden (2015) *Policyhandbok om konstnärliga residens.*

Konstnärskonstnämnden 2015-09-29 *Handlingsplan för jämställdhetsintegrering på Konstnärskonstnämnden 2015–2018.*

Konstnärskonstnämnden 2015-12-14 *Konstnärskonstnämndens arbetsordning.*
(Dnr 2015/51).

Konstnärskonstnämnden (2016) *Budgetunderlag 2017–2019.*

Konstnärsnämnden (2016) *Konstnärernas demografi, inkomster och sociala villkor – en rapport om konstnärer inom alla konstområden verksamma i Sverige 2014 utifrån kön, ålder, inkomst, näringsverksamhet, bosättning, utländsk bakgrund, utbildning och social bakgrund.*

Konstnärsnämnden 2016-02-11 *Sammanställning – Kompetensinventering- smartare sätt att arbeta och använda befintlig kompetens.* (Dnr KN Pers 2015/47).

Konstnärsnämnden 2016-02-15 *Konstnärsnämndens budget för 2016.*

Konstnärsnämnden 2016-05-30 *Svar till Riksrevisionen.* (Dnr 2015/4494).

Konstnärsnämnden 2016-09-26 *Överenskommelse Kultur Skåne – Konstnärsnämnden.*

Konstnärsnämnden *Arbetsplan för uppföljning inom Konstnärsnämnden 2016–2018.* Utkast 2016-10-24.

Konstnärsnämnden 2017-01-11 *Bidragsprocess för stipendier och bidrag 2.0.*

Konstnärsnämnden 2017-01-27 *Konstnärsnämndens interna arbetsordning.* (Dnr Kn Adm 2017/2).

Konstnärsnämndens verksamhetsplaner 2015–2016.

Konstnärsnämndens webbplats <https://www.konstnarsnamnden.se/> (Hämtad 2016-11-14).

Konstnärsnämndens årsredovisningar 2011–2015.

Konstnärsnämnden och Statens kulturråd 2011-01-01 *Överlämnande av uppdrag om samverkan mellan Konstnärsnämnden och Statens Kulturråd.* (Dnr KN 14-67/2010 och KUR 2010/1879).

Kulturutskottet (2015) *Är samverkan modellen? En uppföljning och utvärdering av kultursamverkansmodellen.* (2015/16:RFR4).

Myndigheten för kulturanalys (2013) *Kultursamverkansmodellen. Styrning och bidragsfördelning. (Rapport 2013:2).*

Myndigheten för kulturanalys (2016) *Hotad kultur? En undersökning om hot, trakasserier och våld mot konstnärer och författare i Sverige. (Rapport 2016:3).*

Per Ganneviks stiftelse för kulturella ändamåls webbplats
<http://www.ganneviksstiftelsen.se/> (Hämtad: 2017-01-11).

Proposition 2009/10:3 *Tid för kultur.* Betänkande 2009/10:KrU5.
Riksdagsskrivelse 2009/10:145.

Regeringens skrivelse 2011/12:3 *Jämställdhetspolitikens inriktning 2011–2014.* Betänkande 2011/12:AU6.

Regeringsbeslut 1991-11-21 *Arvoden i konstnärsnämnden.*

Regeringsbeslut 1984-06-20 *Arvoden i konstnärsnämnden.*

Regeringsbeslut 2015-03-19 *Uppdrag till Konstnärsnämnden att förbereda inordnandet av verksamheten vid kommittén Kulturbryggan (Ku 2010:04).*

Regeringsbeslut 2016-06-30 *Arvodering av ledamöter i Sveriges bildkonstnärsfond.*

Regeringsbeslut 2016-06-30 *Indelning i kategorier av styrelser, nämnder och råd m.m.*

Regeringsbeslut 2016-10-27 *Fortsatt anställning som direktör och chef för Konstnärsnämnden.*

Regleringsbrev för budgetåren 2012–2017 avseende Konstnärsnämnden.

Riksarkivet 2016-01-19 *Beslut efter inspektion av arkivvården vid Konstnärsnämnden.* (Dnr RA 231-2015/11595).

Riksrevisionen 2014-04-25 *Konstnärsnämndens årsredovisning 2013.* Revisionsrapport. (Dnr 32-2013-0615).

Riksrevisionen 2015-04-29 *Konstnärsnämndens årsredovisning 2014*.
Revisionsrapport. (Dnr 32-2014-0551).

Riksrevisionen 2016-04-29 *Konstnärsnämndens årsredovisning 2015*.
Revisionsrapport. (Dnr 3.1.2-2015-0683).

Statens kulturråd (2016) *Årsredovisning 2015*.

Statens musikverk (2016) *Årsredovisning 2015*.

Statskontoret (2011) *Myndighetsanalys av Kulturrådet*. (2011:18).

Statskontoret (2016) *Sjukfrånvaro i staten år 2015 – myndigheter och sektorer*. (2016:100).

Stiftelsen Svenska Filminstitutet (2016) *Resultatredovisning 2015*.

Styrelsen för Sveriges författarfond (2016) *Verksamhetsberättelse för år 2015 med ekonomisk redovisning*.

SOU 2009:16 *Betänkande av kulturutredningen*.

SOU 2012:16 *Att angöra en kulturbrygga – till stöd för förnyelse och utveckling inom kulturområdet*.

Regeringsuppdraget

Regeringsbeslut 7
2016-09-29 Ku2016/02180/KI

Kulturdepartementet

Statskontoret
Box 8110
104 20 Stockholm

Uppdrag till Statskontoret att göra en myndighetsanalys av Konstnärsnämnden

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Statskontoret att utföra en myndighetsanalys av Konstnärsnämnden i enlighet med den modell som Statskontoret redovisade till regeringen i december 2008 (Fi2007/8016/OFA/SF).

Statskontoret ska

- analysera och bedöma om Konstnärsnämnden fullgör sitt uppdrag på ett effektivt sätt utifrån tilldelade resurser samt angivna mål och prioriteringar för verksamheten,
- analysera hur Konstnärsnämnden samverkar med andra myndigheter och aktörer inom främst det kulturpolitiska området,
- analysera hur interna faktorer och omvärldsfaktorer påverkar Konstnärsnämndens möjligheter att fullgöra sitt uppdrag,
- analysera och bedöma om regeringens styrning av Konstnärsnämnden är ändamålsenlig, och
- peka ut områden som är särskilt viktiga för Konstnärsnämndens förutsättningar att fullgöra sitt uppdrag framöver.

Konstnärsnämnden ska bistå Statskontoret med underlag och information för analysen. Statskontoret ska inhämta information och synpunkter på verksamheten från Myndigheten för kulturanalys, Statens kulturråd och andra relevanta aktörer.

Statskontoret ska informera Regeringskansliet (Kulturdepartementet) om hur analysen fortlöper. Uppdraget ska redovisas till regeringen (Kulturdepartementet) senast den 1 mars 2017.

Postadress
103 33 Stockholm
Besöksadress
Drottninggatan 16

Telefonväxel
08-408 10 00
Telefax

E-post: ku_registrator@regeringskansliet.se

Skälen för regeringens beslut

Konstnärsnämnden är en viktig aktör för genomförandet av regeringens kulturpolitik, i synnerhet när det gäller konstnärspolitiska frågor. Regeringen har under senare år gjort ett antal förändringar i myndighetens instruktion. De har bl.a. inneburit att nya uppgifter och verksamhetsområden har tillförts myndigheten. Mot denna bakgrund vill regeringen att Statskontoret analyserar myndighetens verksamhet, dess förutsättningar och utmaningar.

På regeringens vägnar

Alice Bah Kuhnke

Anna Dammert

Kopia till

Finansdepartementet BA, ESA, SFÖ
Statens kulturråd
Konstnärsnämnden
Myndigheten för kulturanalys
Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsnämnd